UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens ab Anno Redemptoris DCC.XIV. perducitur vsq[ue] ad Annum DCCC.XLII. quo & orta hoc sæculo in Oriente, debellata est penitus Iconoclastia; vt planè qui Tomum hunc Panopliam dixerit aduersus impios Iconoclastas, veritatis scopum attinget, Continet annos C.XXVIII.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 794. Hadriani Pap. Annus 23. Constant. Solivs Imp. Annus 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15233

Visual Library

bile redactum, idem Rex ipſum reparauit & readificauit, & monachos ibidem pro ſeruiendo Deo venire fecit, & ipſum dotauit, & plura bona eidem cõtulit. In quo quidem monaſterio multi nobiles de Franciâ ibidem debellantes ſepulti ſunt. Ideò fratres orate pro eis. Accepimus à Franciſco Claret rerum antiquarum ſtudioſo Archidiacono Arelatenſi, & vnà ſimul diſtichon deſcriptum in valuis antiquiſsimæ Eccleſiæ S. Petri præ vetuſtate collabẽtis prope antiquum Mauſoleum vrbis Remigianæ diœceſis Auinionenſis, litteris ipſis præ nimia antiquitate ex parte corroſis.

SI CHRISTVS EST DEVS ET PETRVS CLAVIGER EIVS
IAM NISI PER PETRVM NEMO VIDEBIT EVM.

Sic vt lapides ipſi, ſi alij ſileant, contra Nouatores inclament.

IESV CHRISTI Annus 794.

HADRIANI PAP. Annus 23. CONSTANT. SOLIVS IMP. Annus 5.

I. ANNVS ſequitur Redemptoris ſeptingenteſimus nonageſimus quartus, Indictione ſecundâ; quo Francofordiæ in Germania congregatum eſt Concilium, quod ob numeroſitatem Epiſcoporum, præſentiamque Apoſtolicæ Sedis Legatorum, Plenarium reperitur nominatum. Ex Italia namque, Gallia, atque Germania frequentes, circiter trecenti numero Epiſcopi conuenêre, quòd magni momenti cauſa id poſtularet: ſiquidem de Fide Catholica quęſtio verteretur, diſputandumque eſſet de Filij Dei Incarnationis alto myſterio. Num ſcilicet idem Dei Filius, ſecundùm aſſumptam humanitatem, dicendus eſſet Filius Dei adoptiuus an proprius. Licèt enim ſancta Dei Eccleſia Catholica, nihil quod de his vel leuiter dubitaret haberet, vtpotè quod in Concilio Oecumenico Epheſino, quid de his ſentiendum eſſet, fuiſſet pleniſsimè definitum, cùm Neſtorium condemnaſſet, duos filios Dei introducentem, alterum ſecundùm diuinitatem, alterum ſecundùm humanitatem; atque nuper pariter damnaſſet Felicem Vrgelitanum Epiſcopum, aſſerentem, Chriſtum ſecundùm carnem eſſe dicendum Dei Patris Filium adoptiuum (quem erroris eſſe pœnitentem diximus recantaſſe Romæ palinodiam apud Hadrianum Romanum Pontificem) tamen quia infelix iſte, vt canis reuerſus ad vomitum ſuum, & ſus lota redijt ad volutabrum luti: rurſus eundem quem damnauit errorem & Romæ execratus eſt hæreſim, profeſſus publicè Catholicæ Fidei confeſsionem ad altare principis Apoſtolorum: eandem ardentioribus animis iterum defendere eſt aggreſſus magno damno fidelium animarum: iterum ne malum longiùs ſerperet, & infuſum venenum ſana membra corrumperet, fuit ad plenarium iudicium reuocandus, eò magis quòd non ſolus tanti reperiretur aſſertor erroris, cuius ipſe potiùs ſectator quàm auctor dicendus eſſet.

II. ELIPANDVS [illegible] Erat enim tantæ blaſphemiæ reſtitutor primariæ ſedis Hiſpaniarum Antiſtes Elipandus Archiepiſcopus Toletanus, qui (vt vidimus) tantùm abfuit vt admonitus ab Epiſcopis atque presbyteris Orthodoxis ſibi ſubiectis emẽdaretur, atque damnatum ab illis deteſtaretur errorem, & Fidem Catholicã pœnitens ſequeretur: vt conuerſus in arcũ prauum etiam lõgè poſitos Eccleſiæ Catholicæ filios infectis veneno ſagittis appetere non deſiſteret, factus hæreſis non ſolùm propugnator acerrimus, ſed ſtudioſiſsimus propagator. Siquidem numquam deſtitit, neque quieuit, donec reuerſum Felicem ad Orthodoxos, reuocârit ad caſtra impietatis, & potentiùs armârit ad prœlium, & exacuerit diligentiùs ad certamen, probè ſciens relabenti in crimen maiora ſuppeti ſolere ab inferno ſubſidia, [a] vt loco vnius per pœnitentiam reiecti ſpiritus nequam, ſeptena dæmonia vni in auxilium adiungantur, eademque nequiora mittantur ad funeſtiora patranda.

a Luc. 11.

III. Quid ampliùs? vorax eſt omnis iniquitas, multoque magis inſatiabilis hæreſis, vtpote quæ ardentioribus inferni caloribus æſtuet, vt ſecundùm illud propheticum [b]: *Abſorbebit fluuium, & non mirabitur, fiduciam habens vt influat in os eius Iordanis.* Perinde ac ſi peranguſti eſſent termini latiſsimarum Hiſpaniarum ad zizaniorum ſementem, Gallias, Germaniasq; laborat illis implere, ſpargensque per litteras prauum ſemen, eouſque progreſſus, vt ipſorum Regem Chriſtianiſsimum, turrim munitiſsimam Fidei Orthodoxæ, in ſuam ſententiam, ſi poſſet, conaretur adducere Carolum Magnum, ſcribens ad eum epiſtolam veneno refertam, ſed tamen ita melle delibutam, vt nihil cõtinere videretur amarulenti. Cùm enim ipſum de ſua ſententia redderet certiorem, ſimul petit, vt vbi quam ſcribit epiſtolam coram ſe legere fecerit, Theologos, quid ea in re ſentirent, ſimul interrogaret, vt veritas poſſet exquiri, cuius ſe cupidiſsimum præſeferret. Addidit his & plura, quibus conciliaret ſibi animum tanti Regis, nempe ſe pro ipſius ſalute iuges ad Deum preces offerre. Quibus præmiſſis, ſalubres admonitiones ingerere ſimulat, redderetq; ipſum cautum aliorũ exemplo, ne ſcilicet vti Conſtantinus benè cœptum opus (vt ait) malè cõſummet, adeptamque ex pietate gloriam immenſam obſcuret. hæc & alia plura miſcens, ipſum Chriſtianiſsimumq; Regem ad ſuum dogma ſolicitans, Neſtorianum hæreticum reddere ex Catholico ſtuduit. Non extant ipſæ quidem datæ ad Carolum litteræ Elipandi, ſed hæc ipſa omnia quæ ſunt dicta ipſas continuiſſe, eius Caroli ad ipſum tunc redditæ litteræ docent.

b Iob 40.

ELIPANDVS SATAGIT HÆRESIM PROPAGARE.

IV. Qui igitur ad tantum Regem eius argumenti ſcripſit epiſtolam priuatim ad ipſum datam, alias addidit publicas & generales ad omnes Galliarum Epiſcopos. Erubeſcere neſcit hæreſis: hinc enim propheticè [c] demonſtratum, Babylonem ſcriptam in fronte geſtare blaſphemiam. Haud enim erubuit, puduitve Elipandum ad Galliarum Epiſcopos de hęreſi ſua ſcribere litteras, licèt ſciret, eam haud pridem ab ipſis in Felice collega, & cum Felice fuiſſe damnatam. Sed quid callidus agit? ne ſui turpitudine deformis atque infamis hæreſis quam prodit, appareat inſectanda diris, & execrationibus explodenda: alienis induta vestibus inſtar AEſopi graculi, laborauit repræſentare formoſam, dum & diuinæ ſcripturæ dictis, & ſententijs ſanctorum Patrum eam ſtuduit exornare. Sed reddidit duplo deformem; nam ornamenta caſtiſsimę virginis, Eccleſiæ Chriſti ſponſæ, nullatenùs meretrici congruere, fuit omnium ſententiâ patefactum.

c Apoc. 13 & 17.

ELIPANDI SVBDOLÆ ARTES.

V. Sed veniamus ad eius fidei confeſsionem, immò perfidiæ profeſsionem, quam in eadem ſcripſit epiſtola, ipſo eius exordio. Recitant eam Patres in redditis ad ipſum Synodalibus litteris iſtis verbis: *Inuenimus* (inquiunt) *in libelli veſtri principio ſcriptum, quo vos poſuiſtis,* ſcilicet: *Confitemur & credimus, Deum Dei Filium ante omnia tempora, ſine initio ex Patre genitum coæternum & conſubſtantialem, non adoptione, ſed genere. Item poſt pauca in eodem loco legebatur: Confitemur & credimus eum factum ex muliere, factum ſub lege, non genere eſſe Filium Dei, ſed adoptione, ſed gratiâ, &c.* hęc ſunt Elipandi venena, quæ Patres præparato antidoto, ne cui poſſent obeſſe, cauenda ab omnibus docuêre. Iſta quidem cum Neſtorio ipſum ſenſiſſe (ne aliquo modo ex ignorantia excuſari poſſet) ex eo haud dubium edidit argumentum, prodiditque ſignum euidens & manifeſtum, quod in eodem ad Epiſcopos Galliarum dato libello ſiue ſcripta epiſtola, cum ſingulos nominatim damnat hæreticos, Neſtorium indẽnatum prætcrijt, quem primo loco, ſi bonâ fide rem egiſſet, nominatum omni execratione atq; deteſtatione, execrari, deteſtari, & anathematizare penitùs debuiſſet, quo ſignificaret, ſe quam longiſsimè ab eius ſententia diſcrepare, licèt eidem affinis exiſtere videretur. Hinc iure Patres dum reſcribunt ad ipſum: *Nonne olim* (inquiunt) *hæreſis veſtra in Neſtorio ab vniuerſali ſancta Eccleſia refutata eſt etiam & damnata? Quapropter fortè illum anathematizare noluiſtis, dum alios, Bonoſum ſcilicet, Arium & Sabellium, Manichæumq;*

ELIPANDVS DETEGITVR NESTORIANVS.

CVR PARCAT NESTORIO ELIPANDVS.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

qui praua de Filio Dei ſenſerunt, in ipſa ſola anathemata, iſta: *&c.* docentes Neſtorium id ipſum de Filio Dei homine fa-ctò, quod ipſe Elipandus, ſenſiſſe, vtpote qui duos diceret filios Dei, alterum ſecundùm diuinitatem, ſecundùm verò humanitatem alterum & adoptiuum. Ex conſuetudine enim cum Mahometanis didiciſſe ita humiliter ſentire de Chriſto ſecundùm humanitatem, infelix Elipandus exiſtimatur; inducens fortaſsè in animum, ſi hoc euincere potuiſſet, coniungeret ſimul Mahometanos & Chriſtianos in vnam fidem.

VI. Quod inſuper ter impius rem non ex inſcitia, ſed dolo malo ageret, ex eo etiam Patres perſenſere, atque omnibus patefecêre, dum ciuitas ab eo Sanctorum ſententias, eas vel per ipſum deprauatas eſſe, vel in prauum ſenſum longè à germano diſcrepãtem detortas, in redditis ad eum literis oſtendere, quas ſi legeris, ipſe intelliges. Ita planè à ſanctis Patribus ipſis eſt demonſtratum de ſententijs illis è ſacris Eccleſiæ Doctoribus ab illo citatis, ſed corruptis ac deprauatis. Sed vbi ab eo domeſtici ſunt teſtes adducti, dum, inquam, ex Toletanæ Eccleſiæ ritualibus, ſiue ex ſuis prædeceſſoribus Toletanis Epiſcopis nominatum eſſe Chriſtum ſecundùm carnem Dei Filium adoptiuum idem ipſe aſſeruit: quod non eſſet in promptu Patribus illis citatos inſpicere codices eius tantùm Eccleſię proprios neque communes omnibus alijs: ijdem nimis impoſtori credẽtes, eodem modo, quo ipſum Elipandum, eius quoque ſunt deteſtati quos citauit prædeceſſores, Eugenium, Ildefonſum, & Iulianum, qui tum ex vitæ ſanctitate, tum etiam ex ſacrarum litterarum doctrina, magnum in Hiſpania nomen fuerant conſequuti.

FRAVDIBVS AGIT ELIPANDVS.

VII. Ne verò iuſti cũ impio condemnẽtur, & maledictionẽ iniquorum Sancti poſſideant, quorum memoria in benedictione hactenùs in Eccleſia Catholica perſeuerat: vẽdicandi ſunt iſti in primis à tanta calumnia Elipandi & à Synodi maledictione. Vt autem ipſa veritas clariùs eluceſcat, hic tibi reddenda putamus, quæ idem perfidus Elipandus in ſuo libello in Gallias miſſo de iiſdem eſt mentitus prædeceſſoribus: reperiuntur enim iſta repetita in litteris à Patribus ex Synodo ad eum redditis his verbis: *Sequitur in eodẽ libello veſtro: Item prædeceſſores noſtri Eugenius, Ildefonſus, Iulianus Toletanæ ſedis antiſtites in ſuis dogmatibus ita dixerunt in Miſſa de cœna Domini: Qui per adoptiui hominis paſſionem, dum ſuo non indulſit corpori. Item in Miſſa de Aſcenſione Domini: Hodie Saluator noſter poſt adoptionem carnis ſedem repetiuit Deitatis, &c.* Hæc ſuo inſeruit Elipandus libello fidei, non quod iſta acceperit ex eorum quos nominat ſcriptis, ſed quòd ſcripta ea in Miſſali Toletanæ Eccleſiæ (vt ait) in ſacris oblationibus recitari ſolerent; ſed an fideliter, vel vt in alijs fraudulenter, quòd non adeſſet præ manibus qui eſſet codex inſpiciendus, ex quo (vt in alijs) idem Elipandus impoſturæ conuinci poſſet, Patres hæc tunc reſpondere: *Hæc ex parentum veſtrorum dictis poſuiſtis, vt manifeſtum ſit, quales habeatis parentes, vt notum ſit omnibus, vnde vos traditi ſitis in manus infidelium. Quia hominem Chriſtum verum Dei Patris Filium eſſe negaſtis, vobis defenſor eſſe noluit, ſed tradidit vos in manus inimicorum ſuorum, qui dominentur veſtri qui eum recipere noluerunt.* Et paulò poſt hæc in eumdem.

ELIPANDVS CALVMNIOSE SVOS PRAEDECESSORES CONSORTIS ERRORIS TRADIT.

Et melius eſt teſtimonio Dei Patris credere de ſuo Filio quàm Ildefonſi veſtri, qui tales vobis compoſuit preces in Miſſarum ſolemnijs, quas vniuerſalis & ſancta Dei non habet Eccleſia, nec vos in illis exaudiri putamus. Et ſi Ildefonſus veſter in orationibus ſuis Chriſtum adoptiuum nominauit, noſter verò Gregorius Pontifex Romanæ Sedis clariſſimus toto orbe doctor in ſuis orationibus ſemper eum vnigenitum nominare non dubitauit, &c. hæc Patres, quòd ſcilicet, vt ille perfidus aſſerebat, putarent, ea Ildefonſo auctore in ſacris Miſſalibus verè legi. At quiſnam fuerit certus & primus huius erroris auctor in Hiſpania, dictum eſt ſuperiori tomo, ſi rectè memoriã tenes, nempe ſucceſſorem S. Iſidori pſeudoepiſcopum, hæreticum hominem, qui & depoſitus tranſijt in Mahometanam impietatem, Theodiſcum nomine, natione Græcum, hominem impoſtorem: Hic, vt dictum eſt, anno Redemptoris ſexcenteſimo trigeſimoſexto, primus in Hiſpania aſſeruit Chriſtum Dei Filium eſſe adoptiuum Dei Patris omnipotentis.

PROSCINDITVR INIVSTE S. ILDEFONSVS.

Cæterùm tantum abeſt, vt S. Ildefonſus eius erroris aſſertor fuerit, vt potiùs in ſuis ſcriptis, crebris ſententijs tamquam ſpiculis tale monſtrum ſæpè confecerit. Eiſque ita in promptu, vt impoſtoris in eum tanta illata calumnia quàm apertiſsimè detegatur, nec ex dubijs quidem teſtibus, teſtimonijſque obſcuris, ſed eiuſdem Ildefonſi germanis ſcriptis, quibus non ſemel totidem verbis ſentiendi Neſtorianiſmum in Hiſpanijs diſſeminati impugnat, negans penitus Filium Dei ſecundùm carnem dici debere filium adoptiuum. VIII.

In primis igitur illud adducamus in medium, quod habet in libro de virginitate ſanctæ Mariæ, & in eius gloriam deducitur aſſumptionem, vbi poſt multa ſecundùm veritatem Catholicam diſputata: *Audiſti,* inquit, *quod cum aliud ſit Deus, & aliud homo; non tamen eſt alter Deus, & alter homo, ſed vnus eſt Dominus meus Ieſus Chriſtus, idem Deus & homo.* & inferius [b] de S. Maria: *Ita in vtraque natura vnum generans filium, vt idem ſit Filius Dei, qui filius hominis, nec alter filius hominis, quàm ſit Filius Dei.* Et in libro de perpetua virginitate ſanctæ Mariæ, & de eius parturitione, quem haud pridem in lucem edidit vir doctiſsimus Feuardentius Theologus Pariſienſis, hæc item in eamdem ſententiam: *Chriſtus Deus numquam non fuit ex quo homo factus, & aſſumptus in vnitate perſonæ ſemper manſit & permanet verus Deus homo; non duo quidem, vt eſſet alter Deus, & alter homo; ſed vnus idemque Deus & homo. Quamuis enim aliud per quod Deus, aliud per quod homo, in vtroque tamen Deus & homo, quia non fuit aliquando purus ſine Deo conceptus vel natus homo, ſed quia conceptus de Spiritu ſancto ex virginea carne, & natus homo verus mox ex ipſa conceptione ineffabili natiuitate Deus verus proceſſit, & natus eſt homo.* hæc cùm ipſe tradat, omnem excludit in Filio Dei ſecundùm carnem adoptionem, cum numquam fuerit ſine Deo homo, qui in filium poterat adoptari.

Poſſent quidem iſta ſufficere ad coarguendum calumniæ, ſicut & impietatis perfidum Elipandum, ſed Deo agẽdæ ſunt gratiæ, Deique Matri ſanctiſſimæ Virgini, quòd laudator eius Ildefonſus diſertis verbis ſæpè numero omnem prorſus in Filio Dei Chriſto Ieſu excludit adoptionem, vbi in eadem tractatione iſta ſubiungit: *Et per hoc talis partus non eſt communis lege naturæ, ſed ſicut mirabiliter inceptus, ita mirabiliter Deus & homo natus. Ergo non ſicut, vt cæteros filios Dei adoptio fecit filium, ſed diuinitas naturalem proprium Dei Filium exaltauit, donauit & ei nomen quod eſt ſuper omne nomen, vt eſſet totus Dei Filius homo & Verbum; qui numquam non fuit Dei Filius ſempiternus, permanet vnicus Genitoris vnigenitus.* Et poſt nonnulla ex eodem argumento accuratiſsimè diſputata, hæc ſubijcit ex S. Gregorij Papæ auctoritate: *Quoniam ſicut ipſe ait in eiſdem Moralibus, aliud eſt natos homines gratiam adoptionis per eam accipere, aliud ſingulariter per diuinitatis potentiam Deum ex ipſa conceptione prodiiſſe.* Ac poſt nonnulla, dum tuetur ſicut in conceptione, ita in partu nullam cõtraxiſſe Mariam Virginem corruptionem, iſta mox ſubijcit: *Alioquin ſi ipſe ex matre corruptione eſſet, aut materna viſcera quiſpiam peccato corrumperet, & fidelibus ex vitio primæ damnationis coinquinaret, non eſſet Dei Filius, ſed adoptiuus, vt cæteri, quoniam non adoptiuus, & ideo non eſt ille adoptiuus, ſed adoptator (vt ita dicam) cæterorum.* ac ſubiungit: *Chriſtus non adoptiuus, ſed proprius Dei Filius in plenitudine temporum venit, miſſus à Patre, natus ex muliere, factus ſub lege, qui ſolutionem egit regenerationis ſacramento, neque renaſci, quoniam proprius Dei Filius, qui nobis per adoptionem gratiam ſuæ dignatus eſt benignitate per lauacrum regenerationis largiri fraternitatis conſortium. Vnde Ioannes: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, quam ſcilicet poteſtatem à Patre genitus ipſe ex ſua natura non ſuſcepit, & tamen deinde vt proprius eſſet Dei Filius, & daret quibus vellet adoptionis gratiam.* X.

IX.

Hæc & alia ipſe Ildefonſus, quibus omnibus magiſtris egiſque coarguas hæretici impoſtoris illatam in ipſum calumniam, vendicesque eum pariter à Patrum conceptis

ipſo ſanctiſſimo atque doctiſſimo viro ex teſtificatione Elipandi mala exiſtimatione atque aſſerta falſa ſententia: vt planè appareat, nihil adeò alienum fuiſſe à tanto Patre, quàm de adoptione Chriſti Filij Dei ſecundùm carnem aſſertio. Dolendum fuit, eiuſmodi lucubrationes viri ſanctiſſimi, dolo fortaſsè perfidi Elipandi, fuiſſe diu ſuppreſſas & occultatas, ne proderentur in lucem, ex quibus ipſe filius tenebrarum redargui poſſet à lumine, dum vocat lucem tenebras, & tenebras lucem. Gaudendum verò quòd in tanto Hiſpaniarum naufragio, ſuperfuerint tam præclara nobiliſſimi ingenij monumenta, eademq; è latebris vendicata, atq; in lucem edita à viro veritatis amantiſſimo, antiquitatum Eccleſiaſticarum ſtudioſiſſimo, non Hiſpano (ne vel leuis ſuſpicio priuatæ affectionis erga gentilem ſuum alicuius animum pulſare potuiſſet) ſed Gallo, Pariſienſis Academiæ profeſſore, cultore integritatis & pietatis, & claritudine nominis in Eccleſia Catholica optimè noto, quem nominauimus, Feuardentio.

XI. His igitur de Elipandi litteris ante Synodum conuocatam conſcriptis iam enarratis, ad ipſam Synodi indictionem veniamus. Vbi igitur Elipandi dictæ litteræ ad Carolum Magnum redditæ ſunt: nihil antiquius ipſe habuit, quàm ad vniuerſalem cogendam Synodum ex totius Occidentalis orbis Epiſcopis, operam dare, crebros ea de cauſa ad Hadrianum Romanum Pontificem Legatos mittens, exploraturus eius ſententiam quid de propoſita per Elipandum quęſtione ſentiret. Quale enim in his peragendis fuerit Caroli Magni vigilantiſſimum ſtudium, à nullo fideliori teſte, quàm ex ipſius ad Elipandum redditis litteris cognoſcemus, in quibus hæc inter alia de his leguntur: *Ad impletionem verò huius gaudij,* nempe hæreticorũ conuerſionis, *fraternâ cogente caritate, iuſſimus ſanctorum Patrum Synodale ex omnibus vndique noſtræ ditionis Eccleſiis congregare Concilium, quatenus ſancta omnium vnanimitas firmiter decerneret, quid credendum ſit de adoptione carnis Chriſti, quam nuper noua aſſertionibus & ſancta Dei vniuerſalis Eccleſia antiquis temporibus inauditis vos ex veſtris ſcriptis intulisse cognouimus. Immò & ad beatiſſimum Apoſtolicæ Sedis Pontificem de hac noua inuentione noſtræ deuotionis ter quaterq; direximus Miſſos,* Legatos ſcilicet, *ſcire cupientes quid Sancta Romana Eccleſia Apoſtolicis edocta traditionibus, de hac reſpondere voluiſſet inquiſitione. Necnon & de Britanniæ partibus aliquos Eccleſiaſticæ diſciplinæ viros conuocauimus, vt ex multorum diligenti conſideratione veritas Catholicæ Fidei inueſtigaretur, & probatiſſimis ſanctorum Patrum hinc inde roboratis teſtimonijs abſque vlla dubitatione teneatur.* & inferiùs, vocatos ad Synodum tradit Petrum Mediolanenſem Archiepiſcopum, & Paulinum Forojulienſem vel Aquileienſem (vt ait) Patriarcham, Epiſcopos prætereà ex Germania, Gallia, Aquitania atque Britannia. Paulinus autem Aquileienſis Epiſcopus in libello Sacroſyllabo addit ex Heſperia, Liguria, Aemilia, & Auſtria prouincijs eſſe ad Synodum vocatos Epiſcopos.

CAROLVS MAGNVS [illegible]

Vbi autem Hadrianus Papa crebris legationibus Caroli Magni permotus eſt, vt de ſententia Elipandi decerneret; eâ iterum examinatâ atque diſcuſſâ, inuentâq; in hæreſim declinare, publicas literas conſcripſit ad Epiſcopos Gallaciæ & Hiſpaniarum, in quibus prouincijs fuerat error diſſeminatus; de hiſque diſputans, pluribus confutat aſſertam de Chriſti adoptione ſententiam; atque demum, eiuſmodi oratione deuios omnes à veritate in fine compellat, ſic dicens: *Priuſquam libello imponatur terminus finalis, adhibenda eſt litigatorum optio ſententialis: eligant namq; quæ volunt, vitam aut mortem, benedictionem aut maledictionem. Optamus namque, & inſtantiam boni Paſtoris Domini precamur benignam clementiam, vt qui ouem ª perditam ad ouile propriis humeris portauit, vt relictis carnis anfractibus, in quibus malæ beſtiæ, id eſt, maligni ſpiritus commorantur, vt ad viam quæ ducit ad vitam æternam fideles poſſibus, Chriſto redeant pertrahente; quatenus in ſinu matris Eccleſiæ ſuſcepti per lamentum pœnitentiæ ſordes abluant peccatorum, & infamatâ eorum modeſtiâ bona famæ recipiant priſtinam dignitatem, nec honoris periclitentur naufragio, & à noſtro non diſiungantur conſortio, ac per hoc reconciliati communioni Catholicæ Fidei, diuina illos pietas cœleſtium faciat eſſe participes gaudiorum.*

ª Luc. 15.

HADRIANI PAPÆ SENTENTIA IN HÆRETICOS.

Quòd ſi exigentibus indignis meritis, tam inſolubili eos malignus ſpiritus perfidiæ laqueo iuſto Dei iudicio ſtrangulauit, vt reſolui nequeant: Ex auctoritate prorſus Sedis Apoſtolicæ ac beati Petri Apoſtolorum principis, ac per eum qui illi magiſter & Dominus tradidit poteſtatem, & ſoluendi ligandiq; licentiam tribuit (quod ſine graui mœrore dicere non poſſumus, perpetuo eos anathematis vinculo religatos vltrici cum ſequacibus ſuis iudicamus vindictâ plectendos, ac per hoc à gremio matris Eccleſiæ & à noſtro conſortio deſinio alienos.

XII. *Si quis autem fidelium Deumq; timentium caritatem eis benignitatis impertiendo, & Chriſti amore, pro eis * precis oblationem Domino offerre voluerit: non ſolùm non inhibemus, ſed vt faciat, Apoſtolicâ admonitione & optamus, & ſalubri incitamus adhortatione, vt Deus omnipotens ᵇ qui neminem vult perire, & omnes homines propter nimiam bonitatem ſuam vult ſaluos fieri, reuocet eos ad viam veritatis, & ad agnitionem pertingere (ſicut dignum eſt) rectæ fidei, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro, &c.* iſta habent litteræ Hadriani, quæ & poſteà ſunt in hac de qua agimus Synodo recitatæ.

* precum

ᵇ 1. Tim. 2.

ORARI VVLT PONTIF. PRO HÆRETICIS.

Vbi igitur Synodus conueniſſet, præſente Carolo Magno Rege, ab eodem iuſſæ ſunt legi litteræ Elipandi Archiepiſcopi Toletani: *Quibus recitatis* (inquit Paulinus) *ſtatim ſurgens venerabilis Princeps de ſella regia, ſtetit ſuper gradũ ſuum, & locutus eſt de cauſa fidei prolixo ſermone, & adiecit: Quid vobis videtur? Ab anno prorſus præterito, ex quo cœpit huius peſtis, inſaniâ tumeſcente, perfidiæ vlcus diffuſius ebulliſſe, non paruus in his regionibus, licèt in extremis finibus Regni noſtri, error inoleuit, quem cenſurâ fidei neceſſe eſt modis omnibus reſecari. Cumque imprecata & conceſſa eſſet moroſa dilatio per dies aliquot; placuit eius manſuetudini, vt vnuſquiſq; quicquid ingenij capturectius ſentire potuiſſet, per ſacras ſyllabas, die ſtatuto, eius clementiæ oblatum ſui pectoris fidei munus ſtyli ferculo mentis viuacitate deferret.* hæc de iuſſione Caroli Magni Paulinus.

QVID IN SYNODO CAROLVS EGERIT.

XIII. Qui ingenij ſui nobile edens fœtum, commẽtariolum inſcriptum, libellum Sacroſyllabum, aduerſus nouam reſurgentem hæreſim elaboratum obtulit ſanctæ Synodo, cui placuit vt in Hiſpanias mitteretur ad cõfutandos exortos in eis errores. extat ipſe integer, quem tu conſulas: ſcriptus enim ab eo eſt non ſuo ipſius tantùm nomine, ſed & Petri Mediolanenſis Archiepiſcopi, & aliorum ipſi ſubiectorum Epiſcoporum, ad cuius libelli finem eiuſmodi aduerſus eundem Elipandum atque Felicem ſententiam profert iſtis verbis: *Elipandum namque atque Felicem nouos hoſtes Eccleſiæ, ſed veternoſâ face perfidiæ pollutos, niſi ab hac ſtultitia reſipiſcant, & per rectæ fidei ſatisfactionem lamentis ſe abluant pœnitentiæ, indignos & ingratos eos etiam qui poſt hanc tam ſaluberrimam definitionem, quam plenaria Synodus ſancto afflata Spiritu concorditer ſubtili ſinceritate terminauit, falſiſſimis eorum aſſertionibus ſiue clam, ſiue in publica voce præbuerint aſſenſum: ſimili eos ſententiæ vindictâ ſancimus eſſe plectendos, reſeruato per omnia iuris priuilegio ſummi Pontificis domini & Patris noſtri Hadriani primæ Sedis beatiſſimi Papæ.* ſed quod priuilegium ᶜ illud nimirùm, quod (vt ſæpè dictum eſt) nouas condemnare hæreſes & hæreſiarchas, eſſet ſolius Romani Pontificis: vel illud fortaſsè intelligit priuilegiũ, quo Romana Eccleſia (vt ſuperiùs demonſtratum eſt) Conciliorum omnium Acta cognoſcit, probatque vel improbat ipſa.

SENTENTIA AB ITALIAE EPISC. IN HÆRET.

ᶜ ᶜ

XIV. Demum verò pro ipſo Rege eiuſmodi ad Deum obtulit pias preces: *Catholicum atq; clementiſſimum, ſemperq; inclytum dominum Carolum Regem per interceſſiones beatæ & glorioſæ ſemperq; Virginis Dei Genitricis Mariæ, per quam meruimus auctorem vitæ ſuſcipere, & beati Petri primi Paſtoris Eccleſiæ, omniumq; Sanctorum, verùm etiam ſuffragantibus precibus veſtris omnipotens & S. Trinitas ſuâ eum gratiâ circumcingat, ſuaq; dexterâ ſemper protegat & defendat, vt faciat ſemper quæ illi ſunt placita, quatenus cœleſtibus fretus armis inimicos nominis Chriſti, auxilio fultus de cœlo, ad terram proſternat; barbaras etiam nationes infinitas Deus omnipotens ditioni eius potentiæ ſubdat, vt ex hac occaſione ad agnitionem perueniant veritatis, & agnoſcãt verum & viuum Deum Creatorem ſuum, &c.*

PRECES PRO CAROLO MAGNO.

Receptо autem atque perfecto à Paulino oblato nomi-

SYNODALIS EPISTOLA AD HÆRETICOS. ne Epiſcoporum libello ab iiſ ſancta Synodo [illegible] nata eſt hæreſis, & adverſus eam & ab Elipando Epiſcopo Toletano miſſum perfidiæ libellum ſcripta fuit Synodalis Epiſtola ad Hiſpaniæ Epiſcopos, qua Patres confutarunt ſingulas ab hæreticis aſſertas pro errore defendendo ſententias. Extat ipſa integra habens in fine admonitionẽ ad eoſdem, vt abdicato errore, ſanam ſequantur Eccleſiæ ſanctæ doctrinam. Sed & ipſe Carolus Magnus, quòd priuatas ab Elipando (vt diximus) pro errore defendendo literas accepiſſet, ad eundem & alios Hiſpaniæ Epiſcopos ſcripſit epiſtolam tanto Principe dignam, qui pietate & doctrinâ præſtaret, eandemque vnà cum litteris Pontificis, libelloque à Paulino conſcripto, & Synodali epiſtola ad eos miſit, quâ omnibus ſuaderet, vt ab errore Elipandi deſiſterent. Porrò quòd tanti Principis ſcriptorum monumento ipſa ſancta Synodus eſt magnoperè illuſtrata, vt iſtud ipſum intexatur Annalibus, à nobis exigit perſonæ dignitas, & argumenti, & multiplex vtilitas, quã quis eam legendo percipiet. ſic enim ſe habet:

XV. *Carolus gratiâ Dei Rex Francorum & Longobardorũ ac Patricius Romanorum,* FILIVS ET DEFENSOR *ſanctæ Dei Eccleſiæ, Elipãdo Toletanæ ciuitatis Metropolitano, & ceteris in partibus Hiſpaniæ conſacerdotibus Orthodoxæ Fidei & fraternæ caritatis in Chriſto Dei Filio proprio & vero optamus ſalutem.*

EPIST. CAROLI MAGNI AD ELIPANDVM. *Gaudet pietas Chriſtiana diuina ſcilicet atque fraterna per lata terrarum ſpacia duplices caritatis alas extendere, vt materno foueat affectu, quos ſacro genuerat baptiſmate. Et maxima eſt ſanctæ matris Eccleſiæ exultatio ſuorum adunatio filiorum, vt ſint cõſummati in vnum qui redempti ſunt ab vno, dicente eodem Redemptore noſtro Ieſu Chriſto:* [a] *Pater ſancte ſerua eos in nomine tuo quos dediſti mihi, vt omnes vnum ſint ſicut & nos vnũ ſumus. Vnde & in Cantico Canticorum de ſancta Eccleſia dicitur:* [b] *Terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Conſtipata exercitus ordinatio & vnanimis bellatorum fortitudo magno ſolet hoſtibus eſſe terrori: ſic filiorum ſanctæ matris Eccleſiæ intra murum Catholicæ fidei pacifica adunatio aëreis tempeſtatibus nimium conſtat terribilis, & ignitis malignæ perfidiæ ſpiculis omninò impenetrabilis extat, ſicut & veriſſimus Gentium prædicator & fortiſſimus Eccleſiæ præliator præcipit, dicens:* [c] *In omnibus ſumentes ſcutum Fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignita extinguere, & hoc ſeculi nequam libero ad cæleſtia volatu euadere:* [d] *Sine Fide enim impoſſibile eſt placere Deo: impoſſibile eſt quod omninò ab homine fieri non poteſt. Principium eſt ſalutis noſtræ fides, quâ intemeratâ, & integrâ ſanitate confirmatâ, totius vitæ curſus per bonorum veſtigia operum feliciter finetenus currit: per fidem enim (ſicut idẽ præfatus doctor* [e] *in epiſtola ad Hebræos teſtatur) omnes Sancti placuerunt Deo.*

a Ioan. 17. b Cant. 8. VNITAS ECCLES. CATHOLICAE INSVPERABILIS. c Epheſ. 6. d Hebr. 11. e Ibidem.

XVI. *Hanc igitur Fidem Orthodoxam & ab Apoſtolicis traditam doctoribus, & ab vniuerſali ſeruatam Eccleſia nos pro virium noſtrarum portione vbique in omnibus ſeruare & prædicare profitemur: quia non eſt in alia aliqua ſalus, niſi ex illa, quam pacifica ab initio ſalutis noſtræ vnanimitate ſemper ſeruabat eccleſia. Pro qua etiã, viri fratres, & veſtra bona deuotio, quã vos habere decet in Domino, his partibus fidei veſtræ litteras dirigere curâſtis, nempe & generales ad ſacerdotales ſanctiſſimas aures, ad nos quoque ſpeciales: In quarum vtrique ſerie litterarum non ſatis nobis elucebat, an quaſi ex auctoritate magiſterij vos veſtra docere diſpoſuiſtis, an ex humilitatis diſcipulatu noſtra diſcere deſideratis: tamen ſiue hoc ſiue illud veſtris ineſſet animis, petitionem veſtram, caritate Chriſtianæ religionis cogente, non ſpernendam eſſe cenſuimus, valdè deſiderantes, Deumque ex intimo cordis affectu deprecantes, quatenus in vera fidei ſoliditate firmiter vtrique permaneamus, contra fluctiuagos huius ſeculi æſtus, Spiritu ſancto nauigium veſtri curſus regente, ad portum perpetuæ tranquillitatis peruenire mereamur.*

DE LITERIS AB ELIPAND. MISSIS.

XVII. *Ad hanc tranquillitatem capiendam oculus cordis fide purificandus eſt, & aſſiduis ſanctarum orationum precibus mentis acies illuſtranda vt pura veritatis lumen, omni errorum nube expulſâ, contemplari valeat, ne in opiniones noxiæ falſitatis temeritas inordinata incautius gradientes præcipitet. Non pudeat Chriſtianum, vbi heſitat, quærere, vbi neſciat, diſcere: quoniam pia humilitas diſcendi ſapientiæ intrat ſecreta. Et melius eſt diſcipulum eſſe veritatis, quàm doctorem exſtere falſitatis: ille ad altiora ſemper prouehitur; iſte ad inferiora ſemper dilabitur, & inde magi-*

[illegible] vnde au[illegible] contemptis effecerunt. Hanc [illegible] docentes clarionem, ſanctorum Patrum doctrinam ſacris cohærentem ſenſibus: [illegible] quæ docuerunt, & non docemur [illegible] ſed per viam Regiam ad Regem [illegible] Deum & Dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum [illegible] cordis fidei & veræ [illegible] profeſſione: Corde enim creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem, eodem atteſtante Apoſtolo. Iuſtus autem ex fide viuit: Si iuſtus ex fide viuit, quomodo qui fidem non habet rectam, ſe viuere confidat? Nos autem non ſumus ſubſtractionis filii in perditionem, ſed fidei ad acquiſitionem animæ. Sequamur ſanctorum Patrum venerabilia [illegible] præcepta.

Decet enim vt omnium Chriſtianorum vna ſit fides & vnus animus, ſicut eſt vnum ouile & vnus paſtor. Qui enim extra Eccleſiaſtici ouilis ſepta inueniuntur, [illegible] vocem boni paſtoris non audiunt, per quem [illegible] & egrediatur, vt eos ad paſcua vitæ perducat æterna. [illegible] dictum intelligamus quod egregius prædicator ſuis [illegible] præcipiebat, dicẽs: Obſecro vos per nomẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata; ſitis autem perfecti in vno ſenſu, & in eadem ſententia. Hæc [illegible] Apoſtolicæ auctoritatis præcepta, concordare nobiſcum. [illegible] hoc vobis volumus in Domino quod et nobis, quia perfecta [illegible] habemus in Chriſto, caritas congregare gaudet non ſpargere, adunare non ſcindere, & inconſutilem Saluatoris noſtri tunicam integram ſeruare non diuidere, [illegible] Chriſti cuſtodire, quod milites in paſſione eius obſeruabant.

His ita prælibatis, veſtris in Domino valde congaudemus profectibus, ita vt in cordibus noſtris fraternæ vulnera [illegible] patiamini lachrymabili gemitu condoleamus [illegible] multò triſtitiâ lugemus ſi aliquid diabolicæ ſubreptionis [illegible] oppreſſionis per infidelitatem vel cuiuslibet [illegible] erroris patimini in cordibus. Ipſe eſt continuus dolor pectoribus noſtris, & penè irremediabile vulnus, niſi per eius miſericordiam qui ſanat contritos corde, & vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis peruenire, illi nos lætificent [illegible] Veſtra igitur correctio, noſtra eſt lætificatio. Deſiderantes vos ſocios habere in fide Catholica & cooperatores in prædicatione veritatis, vt gaudium quod Chriſtus ſuis promiſit diſcipulis, habeat in vobis, & gaudium noſtrum impleatur in vobis.

Ad impletionem verò huius gaudij, fraternâ cogente caritate, iuſſimus ſanctorum Patrum Synodale ex omnibus vndique noſtræ ditionis Eccleſiis congregari Concilium, quatenus ſancta omnium vnanimitas firmiter decerneret quid credendum ſit de adoptione carnis Chriſti, quam nuper nouis aſſertionibus, & ſanctæ vniuerſali Eccleſiæ antiquis temporibus inauditis vos ex veſtra [illegible] intuliſſe cognouimus; immò & ad beatiſſimum Apoſtolicæ Sedis Pontificem de hac noua inuentione noſtra deuotionis [illegible] direximus Miſſos, ſcire cupientes, quid ſancta Romana Eccleſia Apoſtolicis edocta traditionibus in hac reſpondere velit [illegible] tione. Necnõ & de Britanniæ partibus aliquos Eccleſiaſticæ diſciplinæ viros conuocauimus, vt ex multorum diligenti conſideratione veritas Catholicæ Fidei inueſtigaretur, & probatiſſimis ſanctorum Patrum hinc inde roborata teſtimoniis abſque vlla dubitatione teneatur.

Idcircò vobis per ſingulos libellos dirigere curauimus, quid prædictorum Patrum pia vnanimitas & pacifica perſcrutatio auctoritate Eccleſiaſtica inuenire ſtatuiſſet, confirmaret. Primũ quid dominus Apoſtolicus cum ſancta Romana Eccleſia & Epiſcopis [illegible] partibus quaqua verſum commanentibus, & Catholicis doctoribus ſentiret, ſub vnius libelli tenore ſtatuimus. Deinde ſecundo loco quid Eccleſiaſtici doctores & ſacerdotes Eccleſiarum Chriſti de propinquioribus Italiæ partibus cum Petro Mediolanenſi Archiepiſcopo, & Paulino Foroiulienſi vel Aquileienſi Patriarcha, [illegible] à Domino valde venerabilibus intelligi, vel firmiter credere [illegible] luiſſent, ſuis propriis reſponſionibus [illegible] quia ipſi quoque præſentes noſtro Synodali conuentui adfuerũt. [illegible] habet & tertius libellus Orthodoxorum ſanctorum Patrum Epiſcoporum & virorum venerabilium fidem, qui in Germaniæ, Galliæ, Aquitaniæ, & Britanniæ partibus digni Dei [illegible] teſtimoniis, veſtriſque obiectionibus ſanctarum ſcripturarum [illegible] roboratas obtinet reſponſiones. Deinde quarto loco [illegible] vnanimitatis cũ his ſanctiſſimis prædictorũ Patrum decretis [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tholicis ſtatutis conſenſum ſubuexit, ſicut vosmetipſi in veſtra epiſtola quam meo ſpecialiter deſignaſtis nomini, rogare curaſtis, id eſt, ne ſubdolis paucorum aſſertionibus conſentirem, ſed plurimorum teſtimonijs roboratam fidem tenerem.

XX. Facio certiſſimè, Deo Domino meo Ieſu Chriſto donante, horum me ſanctiſſimæ multitudini & probatiſſimæ authoritati veræ fidei profeſſione aſſocians, nec veſtræ me paucitati in conſenſione huius nouæ aſſertionis ſocium adiungo, ſed Apoſtolicæ Sedi, & antiquis ab initio naſcentis Eccleſiæ, & Catholicis traditionibus tota mentis intentione, totâ cordis alacritate coniungo. Quicquid in illorum legitur libris, qui diuino Spiritu afflati, toti orbi à Deo Chriſto dati ſunt doctores, indubitanter teneo, hoc ad ſalutem animæ meæ ſufficere credens, quod ſacratiſſima Euangelicæ veritatis pandit hiſtoria, quod Apoſtolica in ſuis epiſtolis confirmat autoritas, quod eximij ſanctæ Scripturæ tractatores & præcipui Chriſtianæ Fidei doctores, ad perpetuam poſteris ſcriptum reliquerunt memoriam: cum ijs quoque doctoribus, & ſancta Eccleſiæ paſtoribus veram prædico fidem, quos in præſenti tempore ille nobis dedit luminaria, qui dixit: [a] Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi. Hi ſunt propugnatores fidei noſtræ, hi ſunt rectores per diuerſas ſedes ciuitatis Chriſti, cuius inexpugnabilis murus Fides Catholica est, & caritas firmiſſimus murus, & propugnacula diuinarum teſtimonia ſcripturarum, & diuitiæ ſalutis in ea ſunt [b] ſapientia & ſcientia & ſpes portarum cuſtodia: quæ quatuor clauibus, id eſt, prudentiâ, iuſtitiâ, fortitudine, & temperantiâ piis aperiuntur animis. Huius verò ciuitatis ipſe Dei verus & proprius filius, Deus verus homo verus Ieſus Chriſtus Dominus noſter regali præſidet potentiâ, cuius gratiâ totam illius ciuitatis ſtructuram regit, defendit, & exaltat. Quiſquis ad hanc ciuitatem, rectâ ſibi præuiante fide, manu bonorum operum habens pleniſſimas peruenire feſtinat: apertas inueniet portas, & Regem Regum cum millibus ſanctorum agminum obuiare ſibi gaudebit.

a Mat. 28

b Iſa. 26

XXI. Sed & gratias vobis agimus de inſtantia orationum veſtrarum, quibus memoriam noſtri aſſiduè vos habere dixiſtis, optantes vt preces veſtræ acceptabiles ſint Domino Deo Saluatori noſtro; & vt ipſe per ſuam miſericordiam, dignos vos efficiat exaudiri, & ad vnitatem ſanctæ ſuæ Eccleſiæ reuocare dignetur, & eiuſdem pietatis humeris in ſanctæ matris Eccleſiæ reportet ouile, qui de cœlo veniens ouem requirere perditam, inuentamque, cum triumpho gloriæ ad ſedem Paternæ Maieſtatis reuexit.

Illud quoque, quod vobis noſtram pietatem flagitare placuit, quatenus in præſentia noſtra libelli veſtri legeretur textus, & perſcrutante plurimorum conſilio, quid in eo rectæ fidei ſanctionibus conſentaneum inueniretur: fecimus ſicut petiſtis, collectiſque, vndique, veluti præfati ſumus, Eccleſiaſticis doctoribus & populi Chriſtiani rectoribus, nobiſque omnibus pacifico vnanimitatis choro conſidentibus eundem libellum à capite calce tenus per diſtinctiones vniuſcuiuſque ſententiæ, & per interrogationes & reſponſiones, prout cuique libuit, perlegere iuſſimus. Quid verò de illo libello Præſules Eccleſiarum Chriſti, Fideique Catholicæ doctores intellexiſſent: non eſt opus mihi in hac mea iterare epiſtola, dum illorum libellus proprius hoc vobis euidenter oſtendet.

XXII. Scriptum itaque, in epiſtola veſtra huiuſmodi obſecrationem inuenimus (Poſcentes vos per eum, qui pro te in Cruce manus innoxias extendit, & pro te ſanguinem pretioſum effudit, & pro te mortem pertulit & ſepulturam, ad liberandum electos ad infernum deſcendit, & pro te reſurgens, tibi viam ad cœlos reuertendi, ſcilicet ad cœleſtem patriam demonſtrauit, vt per teipſum arbiter ſedeas) Ecce ego veſtris petitionibus ſatisfaciens, congregationi ſacerdotum auditor & arbiter adſedi. Diſcreuimus, & Deo donante decreuimus quid eſſet de hac inquiſitione firmiter tenendum: ſed multò per eandem obſecrationem vos iterum atque iterum obteſtor, vt in pacifica vnanimitate & Catholicæ Fidei profeſſione nobiſcum firmiter maneatis, nec vos doctiores exiſtimetis vniuerſali ſanctâ Dei Eccleſiâ. Eam fidem tenete, quam Orthodoxi Patres in ſuo nobis ſymbolo ſcriptam reliquerunt; & nolite plus ſapere quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem, nec ratiocinando humano ingenio diuina vos myſteria inueſtigare arbitremini, ſed magis credendo honorare, quæ humana fragilitas temerè perſcrutando intueri non valet.

Exemplum mihi Conſtantini Imperatoris propoſuiſtis, cuius citrum beatum Hilarium laudaſſe dicitis, & finem doluiſſe: quod ne mihi accidat, per quendam Beatum, quem per antiphraſin oquo minùs ſic benigni ſaluatoris. Nos etiam, diuina miſerante gratia, cauere ſatagimus, non ab illo tantummodo, ſed etiam ab omnibus qui aliquid rectæ fidei contrarium docere voluerint; aſſiduèque deuotione Dominum depoſco, & proximos ex filijs ſanctæ matris Eccleſiæ valdè mihi in hac petitione adiutores conuoco, ne me aliquando verboſa adulatio, vel fraudulenta laudatio deſtituens à via veritatis auertat, ſæpius cum Propheta decantans: [c] Corripiet me iuſtus in miſericordia & increpabit me, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.

EXPLANATIO CATHOLICÆ FIDEI.

c Pſal. 140

XXIII. Vos verò vobiſmetipſis cauete, quos vos fraterno monuiſtis amore, procurantes diligentiſſimè, omnipotentiſque Dei vobis aſſiduis precibus clementiſſimam conuocate gratiam, ne callida antiqui hoſtis verſutia ſenſus veſtros in aliqua parte corrumpat, & peius ſit interius diaboli ſeruitium quàm exterius gentis inimicæ. Hinc Carolus, alludens ad ſeruitutem, quâ à Saracenis miſeri Hiſpani tenebantur oppreſſi, quod hac eadem epiſtola inferius ſæpè ingerit, ſic pergit: Eumque, expectate Redemptorem, quem ſalutis veſtræ habuiſtis auctorem, illum glorificate in corde & portate in corpore, & dignam in vobis illi præparate habitationem in fide quæ per dilectionem operatur, quatenus vos illius gloriosâ potentiâ & ineffabili miſericordiâ ab vtriuſque ſeruitutis moleſtia, exteriore ſcilicet & interiore liberet & cuſtodiat, & in magno iudicio ante conſpectum gloriæ ſuæ cum multiplicibus laboris veſtri diuitijs ſtare concedat, & vocem optabilem cum operatoribus Apoſtolicæ Fidei audire faciat: [d] Venite benedicti Patris mei, percipite Regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Paratum igitur vobis Regnum ab origine mundi, indubitatâ veritatis profeſſione ſperatis, ſi Catholicæ Fidei vnanimitati vosmetipſos adiungere curetis; exteriores ſeruitutis moleſtias internâ fidelitatis ſpe conſolamini: Oculos mentis veſtræ ad eum erigite, qui vos eripuit de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in Regnum Filij dilectionis ſuæ.

SPES BONORVM NVLLA ABSQVE RECTA FIDE.

d Mat. 25

XXIV. Hactenus antequàm huius adoptionis in Chriſto nomen à vobis exortum noſtros non offenderet animos, vos germanitatis amore dileximus; & ſi nos veſtrum corporale ſeruitium contriſtaret, rectitudo tamen Fidei Catholicæ lætificauit in vobis: Nunc verò duplici pro vobis afficimur mœrore, diabolicâ fraude deceptis in corde, & inimicâ ſeruitute oppreſſis in corpore. Sed redite, obſecro, ad vnitatem ſanctæ matris Eccleſiæ, vt vos eruat de anguſtia ſeruitutis terrenæ, qui vos per baptiſmi gratiam à vinculo liberauit originalis peccati. Expoliaſtis veterem hominem: quem nunc iterum fraude decepti malignâ induimini illum? Adoptionis filij Dei Patris facti eſtis per eum qui non eſt adoptiuus ſed proprius. State per fidei inuiolabilem confeſſionem in libertate filiorum Dei, & nolite infidelitatis iugum ſubire: expellite vincula diabolicæ deceptionis de cordibus, quatenus Deus Chriſtus qui ſoluit compeditos, excutiat catenam gentis inimicæ de manibus veſtris. Habetis nos, diuinâ auxiliante gratiâ, cooperatores gaudij veſtri, ſi vos robiſcâ Catholicæ Fidei vultis eſſe prædicatores: Certiſſimum namque erit diuinæ miſerationis auxilium, vbi vna eſt totius Eccleſiæ caritas, & vna vera fidei confeſſio.

EXHORTATIO AD FIDEM CATHOL.

Ad multitudinem populi Chriſtiani & ad ſacerdotalis Concilij vnanimitatem reuertimini: Si enim duorum vel trium ſanctorumque conſenſus, ſecundum ſuam promiſſionem Dominum eſſe præſentem non dubitamus; quantò magis vbi tot ſanctiſſimi fratres, et filij matris Eccleſiæ in nomine illius pacificâ conueniunt vnanimitate, eum adeſſe medium eo eſt dubitandum, & illorum regere conſilia, qui ſui nominis laudem quærere dignoſcuntur? Ad confirmandum igitur corda veſtra in fide & veritate, hanc veſtri nominis, fraternâ inſtigante caritate, epiſtolam ſcribere curauimus, optantes vt noſtra quam habemus pro fide Catholica proficiat deuotio, & vos diuina clementia ad Fidem reducat Catholicam.

XXV. Ante igitur quàm huius ſæpè dicti ſcandali à vobis oriretur offenſio, duplici caritate (ſicut prædiximus) dileximus vos, id eſt, in orationibus noſtris per omnes Regni noſtri Eccleſias habuimus ſocios, & veſtri memoriam quotidiè facientes: itidem quoque, & Deo auxiliante, voluntatem habuimus vos liberare à ſeruitio ſæcularis neceſſitatis ſecundùm temporis opportunitatem & veſtri conſilij adhortationem: nunc verò has duplici caritate (quod ſine dolore non dicimus) fraudaſtis vosmetipſos, non intelligentes fraude diabolica eſſe deceptos, vt vtroque, inanimine vos denudaret, id eſt participatione fidei & orationum noſtrarum, vel ſolatio auxilij noſtri. Videte, videte quàm grande malum aduerſum vosmetipſos habetis

IMP. NON DAT AVXILIVM HÆRETICIS.

beris

beru factum, quod nequaquàm auſi ſumus orare pro vobis, ſicut pro fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ filijs, nec vos adiuuare, quomodo fratres in veſtris maximis neceſſitatibus. Quapropter reuertimini ad hãc duplicem conſolationem, & abijcite à vobis hanc malignã diabolicæ fraudis verſutiam, vt poſsitis nobiſcum conſortium habere in omni caritate & gaudio opportuno.

Poſt hanc verò correctionem ſiue admonitionem Apoſtolicæ auctoritatis & Synodalis vnanimitatis ſi non reſipiſcitis ab errore veſtro: ſcitote omninò vos pro hæreticis haberi, nec vllam vobiſcum a Ioan. 12. *communionem pro Deo audeamus habere. Currite dum [a] lucem habetis, ne tenebræ vos anathematis comprehendant, vnde non poteſtis pedes veſtros explicare, ſed interna damnatione irretitos eſſe lugebitis. Adhuc enim pia mater reuocat vos in gremium ſuæ miſericordiæ, volens vos Deo nutrire in filios. Tantùm nolite vos abſtrahere ab eius pietate, qui [b] vos vocauit in Regnum filij dilectionis ſuæ.* b Gal. 1. ſubijcit his Catholicæ Fidei Symbolum, quo & aſſeritur Dei filius non eſſe adoptiuus, ſed proprius. poſteà verò ſic perorat.

XXVI. *Hanc fidem vos, fratres cariſſimi, firmiter tenere, in commune prædicamus: & ſi aliter antè in quolibet verbo ſenſiſtis, corrigite voſmetipſos, & ad vnitatem ſanctæ Dei Eccleſiæ pura fide feſtinate, & contentiones nominum, nouitateſq; vocum deuitate, quia iuxta Apoſtolum, non eſt hæreticus niſi ex contentione. Vos igitur qui pauci eſtis, vnde putatis vos aliquid verius inuenire potuiſſe, quàm quod ſancta & vniuerſalis toto orbe diffuſa tenet Eccleſia? Sub tegmine alarum illius requieſcite, ne vos auida diaboli rapacitas (ſi foris inuenerit) nefando gutture deuoret. Redite ad piũ matris Eccleſiæ gremium, illa vos foueat & nutriat, donec accurratis in virum perfectum, & in plenitudinem corporis Chriſti. Habete nos cooperatores ſalutis veſtræ, Catholicæ pacis auxiliatores; & ſocietas veſtra ſit in Chriſto Ieſu Domino noſtro, [c] qui vos nobiſcum* c 1. Ioan. 1. *incorruptos, & immaculatos fide pariter & opere cuſtodiat, & conſtituat ante conſpectum gloriæ ſuæ incontaminatos, & irreprehẽſibiles, & perpetuæ hæreditatis hæredes pariter perficiat in æternum. Amen.* hactenùs ad Elipandum Carolus Magnus & ad alios eius perfidiæ ſocios; finemq; accipiunt hic Acta, quæ extant eiuſdem Francofordienſis Concilij.

DE REBVS GESTIS IN FRANCOFOR. CONCIL. ADVERSVS NICAENAM SYNODVM SECVNDAM.

Quoniam autem eſt nonnullorum aſſertio, in hac eadem Synodo damnatum eſſe Nicænum Concilium ſecundum idemq; dictum, ſeptimam Synodum Oecumenicam, verùm ne id ſit, & ſi aliquod attulerit præiudicium veritati & dicta Nicæna Synodus ex ijs aliquod acceperit detrimentum, ſolicitiùs inueſtigandum remanet, & accuratiùs diſquirendum, quòd res ſit grauiſsima, maximique momenti. Scimus ex Orthodoxis complures, cùm obijcerentur iſta à Nouatoribus quàm audaciſsimè, nimirùm in Francofordienſi Concilio damnatam eſſe ſeptimam Synodum, eò confugiſſe, vt aſſererent, non eſſe damnatam ibi eam ſeptimã Synodum, quam Orthodoxi Nicææ in Bithynia congregârunt, ſed eam, quam Iconoclaſtæ Conſtantinopoli ſub Conſtãtino Copronymo collegerunt, eamdemque pariter ſeptimam Synodum Oecumenicam appellârunt. Fauebant huic Orthodoxorum reſponſioni, quod veteres qui aſſeruerunt, damnatã in Francofordienſi Concilio ſeptimam Oecumenicam Synodum, eam non Nicænam, ſed Conſtantinopolitanã nominauerunt, quam fuiſſe conſtat hæreticorum.

XXVII. Hæc quidem cùm iure dici poſſent, niſi alia addita eſſent, euicta penitùs cauſa fuiſſet: verùm cùm conſtet, eam ab illis aſſertam damnatam fuiſſe ſeptimam Synodum, quæ pro cultu ſanctarum imaginum ſtatuta fuit: vtique ad Nicænam, non ad Conſtantinopolitanam, eamdem ſeptimam damnatam Synodum eſſe referendam, licèt ſit ab illis erratum in nomine: æquus arbiter iudicabit; nec nos tale iudicium ſubterfugimus: Gaudet enim innocentia veritate, nec indiget ficus folijs quibus pudenda, quæ nulla ſentit, contegere debeat. Tantum abeſt igitur, vt negemus Nicænam ſecundam Synodum, eamdemque ſeptimam Oecumenicam dictam, damnatam dici in Francofordienſi Concilio: vt etiam augeamus numerum teſtium id profitentium, & quidem haud dubiæ fidei, vel reijciendæ auctoritatis. Sic igitur iuſtæ cauſæ confiſi, id ſpontè ac liberaliter concedimus aduerſarijs, quod ab alijs penitus negatum ſciunt; vt nos nonniſi cupidos eſſe veritatis in-

DAMNATA NICAENA SYNODVS SECVNDA IN CONC. FRANCOFORD.

telligant, remque agere ſine fuco & fallacijs more maiorum noſtrorum ſanctorum Patrum, vt quæ ſunt vera fatemur, & quæ falſa à quouis ſint dicta negemus.

Tanti ponderis aggredientes nos quæſtionem, in ipſo eius exordio (ne quâ ambiguitate verborum [illegible] veritas quaſi compedibus teneatur) in ſententiarum diuerſorum biuio conſtituti, quo quis gradiatur aperiemus; ſed in primis aſſerimus: longè inter ſe eſſe illa diuerſa, vel dicere eſſe damnatum aliquid in Concilio, vel damnatum per Concilium, vt primum actum habeat imperfectum, ſecundum doceat conſummatum. Cùm enim aliquid in Concilio agitur à malè ſentientibus, nec accedit conſenſus eorum, quorum eſt ſtatuta firmare, quo ſi caret, omne quod decretum eſt, nullius eſt ponderis & penitus euaneſcit: tunc id ſtatutum tantum dici poteſt in Concilio, non alicuius roboris eſſe, deficientibus neceſſario requiſitis. Sed tunc per Concilium, cùm omnia ad actionis perfectionem concurriſſe, remque eſſe perfectam liquet. Sic igitur, quod ad rem de qua agimus ſpectat, Sic aſſerimus cum antiquis auctoribus, damnatam in Francofordienſi Concilio Nicænam ſecundam Synodum, vt deficiente conſenſu eorum, quorum erat Synodum cõprobare, nequaquam omninò per Francofordienſe Concilio Nicænam ſecundam Synodum eſſe damnatam; cùm haud dubium, quæcumque ab illis facta fuiſſent, irrita penitùs atque caſſa redderentur; vt non mireris, ſi quæ ſunt ab eis tunc Acta conſcripta nuſquàm appareant, vtpote quòd abolita, penituſque fuerint ſepulta ſilentio, quę non probaſſent Legati Apoſtolicæ Sedis, nec qui eos miſerat Hadrianus Rom. Pontifex confirmaſſet.

XXVIII. Sanè quidem contradixiſſe Legatos Apoſtolicæ Sedis ijs quæ aduerſus Nicænam ſecundam Synodum ibi decreta fuiſſent, nec ipſi quidem Nouatores aduerſantes negant. Sed & ab Hadriano Papa non ſolùm non aſſenſum, ſed magnoperè contradictum: eius quæ extat confutatio & redargutio aduerſariorum ad Carolum Magnum conſcripta palàm oſtendit. Quin & cum Hadriano alios Epiſcopos paria ſenſiſſe, Hincmarus [c] affirmat. Vnde & eiuſdem Caroli factum eſſe præcepto exiſtimandum eſt, vt exploſis atq; reiectis ijs quæ cõtra Nicænam Synodum geſta fuiſſent, ipſa tantùm Acta quæ contra Elipandum ſub Felicem omnium cõſenſu firmata fuiſſent, eiuſdem Synodi integra remanerent; quòd probè ſciret ipſe Carolus, vt quod profitetur, nulla Conciliorum decreta ſubſiſtere, quibus Romani Põtifices cõtradicerent, quod & tum Latinorum tum Græcorum auctoritate ſæpe ſuperiùs apertiſsimâ luce declaratum conſtat: vt nec ipſe quidem, quiſquis ille fuerit, qui aduerſus Nicænam ſecũdam Synodum commentarium ſcripſit, qui fertur nomine Caroli, id negare audeat; immò & firmiſsimè aſſerat atque contendat, eſſe ſententiam eiuſdem Francofordienſis Concilij, aſſerentis iudicium vltimum cõtrouerſiarum eſſe ſolius Romani Pontificis, quo argumẽto reijcit ſeptimam Synodum, vt quæ (quòd turpiter mentiretur) non fuerit à Romano Pontifice confirmata.

Sic igitur caruit his Actis Synodus Francofordienſis, quæ cùm nullum acceperit à Sede Apoſtolica robur, ſed ab ea penitùs confutata atque damnata, fuerint etiam eiuſdem Caroli Principis maximè pij auctoritate reiecta, penituſq; deleta. Quod affirmare ea ſaltè ratione neceſſe eſt, cũ videlicet certũ ſit, ipſum Carolum nequaquam cum Hadrianum Põtificem contentioſum funẽ trahere perſeueraſſe, vt ſe ab eius communicatione diuiſerit: nam & exploratiſsimum eſt, eum non deſiiſſe aliquando à communicatione & amicitia eiuſdem Pontificis: quem non tantùm viuentem coluit, ſed etiam mortuum celebrem atque immenſo honore fuerit proſecutus, vt oſtendemus inferiùs quæ ſuo loco dicturi ſumus. Sicque, vt diximus, affirmare neceſſe eſt, ipſum eidem Pontifici in ijs penitùs acquieuiſſe, atque ex eius ſententia malè ſancita damnaſſe.

XXIX. Certè quidem nonniſi ad ipſam Sedem Apoſtolicam [illegible] in Eccleſiaſticis controuerſijs ipſum Carolum recurrere conſueuiſſe, ab eaque reſponſa accipere ſolicitè pe-

curaſſe, atque ex ipſorum præſcripto periſcere omnia laboraſſe: ipſamet Acta Francofordienſis Concilij docent in eiuſdem Caroli ad Elipandum epiſtola nuper reddita, ex qua hîc illa de his eſt tibi repetenda ſententia, quâ ait: *Ad beatiſſimum Apoſtolicæ Sedis Pontificem de hac nouâ inuentione noſtræ deuotionis ter quaterq́, direximus Miſſos, ſcire cupientes, quid ſancta Romana Eccleſia Apoſtolicis edocta traditionibus de hac reſpondere voluiſſet inquiſitione.* Et inferiùs de acceptis ab illa reſponſis ſolicitiùs cuſtoditis, ſubjicit iſta: *Apoſtolicæ Sedis, & antiquis ab initio naſcentis Eccleſiæ & Catholicis traditionibus totâ mentis intentione, totâ cordis alacritate coniungor.* Hæc ipſe, tanto quidem Principe digna ex ipſo Concilio ſcripta, quibus adeò perſpicuè ex ipſius verbis ſignificatis reliqua cur Acta illa non extant, intelligas, vindicesque à calumnia Principem, quem Nouatores Nicænæ ſecundæ Synodi deſtructorem conclamant: quem ab Apoſtolicæ Sedis ſententia per Hadrianum declarata, vel latum vnguem aliquando receſſiſſe, nemo iure poterit affirmare, cùm præſertim ipſe Hadrianus teſtatus ſit [a] epiſtola ad eum ſcriptâ, quòd ea de imaginibus ſecundum antiquas Patrum traditiones, ſub Gregorio Secundo Pontifice in Romano Concilio fuerint conſtituta, & poſteà iterum alio itidem Romano Concilio ſub Stephano Papa præſentibus Epiſcopis è Francia miſſis firmiùs confirmata.

XXX. Quod autem calumnia iſta contra Carolum conflata à Nouatoribus ſit ex libro illo contra Nicænum Concilium ſcripto & ad Hadrianum Pontificem miſſo, quem eſſe eiuſdem Caroli, qui illi præfatur, incertus auctor affirmat, necnon ex Synodali epiſtola Pariſienſis Concilij ſub Ludouico in eadem cauſa habiti: id ne verum ſit, remanet accuratiſſimè diſquirendum. Erroris autem inde emanaſſe videtur occaſio, quòd cùm eius confutatio ad Carolum ſit ab Hadriano Papa conſcripta: ipſum ſcriptionis illius fuiſſe auctorem leuiter exiſtimârint, cùm ad eum quis ſoleat reſcribere litteras à quo ſcriptas acceperit. At non negandum de his ſcripſiſſe litteras Carolum ad Hadrianum, quibus tamen alias non ſuas alligârit: falſam ſcilicet contradictionum illarum: quas tamen ipſius Caroli non fuiſſe, ſed aliorum auctorum; licet miſſæ ab illo eſſet, ex eadem ipſius Hadriani reddita ad Carolum reſponſione, ſi quis accuratè perſpiciet, facilè intelligere poterit, vel illa vna ſaltem ratione, quòd cùm ſæpe Hadrianus acerrimè inuehatur in aduerſarios: Carolum ipſum perſtringit numquàm, nec leuiter ſaltem de ipſo queritur.

XXXI. Verùm nec libri illius aliquem certum fuiſſe demonſtrat auctorem, ſed plures fuiſſe, qui aduerſus Nicænum Concilium contradictionis ſtylum exacuerunt; nam audi ipſum: [b] *Addendum eſt* (inquit) *ad incredulorum ſatisfactionem, & directionem Francicam.* Et paulò poſt: *O inſania frementium contra Fidem & religionem Chriſtianam, vt aſſerant non colere aut venerari imagines, in quibus figuræ ſunt Saluatoris, eius Genitricis, vel Sanctorum quorum meritis ſubſiſtit orbis, atque potitur humanum genus ſalute!* Et poſt pauca: *Abſit talium nefaria temeritatis cedere amentia: Patrum priſcas ſequimur traditiones, & ab earum doctrina nullâ declinamus ratione.* hæc & alia his ſimilia ſæpè. Vides igitur non in Carolum, vt auctorem libri illius ſpicula dirigi, ſed planè in multos, qui per Carolum ipſum ea ad Hadrianum mitti curaſſent, ſicuti & cùm poſt nonnulla idem de illis Hadrianus ſubjicit illa: *In hoc capitulo qui hæc ſcripſerunt, incriminari moliuntur, & contradicere veritati nituntur, &c.* Sed & omnibus intuentibus liquet ex ipſo contextu rerum, quòd non vnus auctor in eo volumine à principio vſque ad finem abſque rerum ordine pergit impugnare Nicænam Synodum, ſed quæ ex aduerſarijs quiſque impugnanda ſuſceperit (cùm fuerint plures) in vnum congeſta, eademq; in vno faſciculo alligata, data Carolo fuerint, & ab ipſo miſſa ad Hadrianum.

Has autem ipſorum contradictiones cùm capitulorum ſerie diſtinctæ eſſent, Capitulare, librum illum ideo nominat Hadrianus, quòd multa aduerſus Nicænum Concilium capitula contineret; quæ quidem ſcripta in eodem Francofordienſi Cōcilio, & Acta continere eiuſdem Concilij Francofordienſis, idem qui ſuprà Hincmarus aſſerit, eiuſdem fermè temporis ſcriptor, vt de his non ſit dubitandum. Qui enim ea prurigine laborârunt, vt quæ ſtatuta eſſent in dicto Nicæno Concilio diſſoluerent; ea ſeorſum ſinguli eorum aduerſus idem Concilium conſcripſêre, quæ ab illis ſingulis contradictoribus oblata fuerint ipſi Francofordienſi Concilio. Ex his autem eſſe permotos Epiſcopos, vt damnarent Nicænum Concilium: ex eo liquet, quod ex falſis ipſorum aſſertionibus ipſi pariter affirmârunt, idcircò damnandum eſſe Nicænum Concilium, quòd cultum latriæ vni Deo debitum tribuendum eſſe ſtatuerit imaginibus. Quod planè falſiſſimum eſſe, paulò inferius dicturi ſumus.

Vbi verò ſenſiſſet Carolus impugnari ab illis Nicænam Synodum, defendi verò à Legatis Apoſtolicæ Sedis: tunc illud more ſuo, ſalubre cōſilium inijt, vt collectas in vnum propoſitas contradictiones illorum, eaſdem per Legatum ad hoc opus ab eo delectum Angilbertum Abbatem ſancti Ricarij mitteret Romam ad Hadrianum Pontificem. Quod cùm plures teſtentur, profitetur idipſum Hadrianus in epiſtola ad Carolum miſſa, in cuius fermè exordio iſta leguntur: *Præterea directum à veſtra clementiſſima præcelſa regali potentia ſuſcepimus fidelem familiarem veſtrum, videlicet * Engelbertum Abbatem, & miniſtrum Capellæ, qui penè ab ipſis infantiæ rudimentis in palatio veſtro enutritus eſt, & in omnibus conſilijs veſtris receptus, & ideò ſicut à vobis in omni familiaritate receptus, ita & à nobis reciperetur, & condecenter honoraretur.* XXXII. LIBER NON VNIVS AVCTORIS SED PLVRIVM MISSVS A CAROLO AD HADRIA. PAPAM. * Angilbertum

Vnde pro nimio amore, quem erga veſtram melliſluam gerimus regalem excellentiam, ſicut miſſum cum nimio amore dulcedinis eximiæ eum recipientes, prout voluit, & qualiter voluit eum magna familiaritate nobis enarrantem aure placabili, & mente benignâ eum ſuſcepimus, & quaſi veſtrâ corporali excellentiâ nobis narrante, ei patenter credimus conſilium ad profectum ſanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ, & veſtræ à Deo protectæ regalis potentiæ exaltationem. Inter quæ edidit nobis Capitulare aduerſus ſynodum, quæ pro ſacrarum imaginum erectione in Nicæa acta eſt. Vnde pro veſtra melliſluæ regali dilectione per vnumquodq; capitulū reſponſum reddidimus, non quemlibet (abſit) hominem defendentes, ſed olitanam traditionem ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ tenentes: priſcam prædeceſſorum noſtrorū ſanctorum Pontificum ſequimur doctrinam, rectæ fidei traditionem modis omnibus vindicantes. hæc de miſſo aduerſariorum Capitulari per Angilbertum præfatus eſt ad Carolum Hadrianus. Cuius quidē operis cùm plures fuerint auctores, Caroli Magni vltimum dumtaxat eſſe capitulum: monet idem Pontifex Hadrianus, quod & teſtatur, ad illud in fine reſpondens, nos verò reddemus ipſum inferiùs.

XXXIII. QVID IN SYNODO DE IMAGINIBVS. Cæterùm liquet pariter eiuſdem qui ſupra Hincmari auctoritate, in eodē Francofordienſi Concilio, duo eſſe Concilia condemnata, Conſtantinopolitanum hæreticorum, quo imagines confringi iuberentur, & Nicænum ſecundum quo eas coli præciperetur: quod etiam ex Capitulari illo libro ad Hadrianum per Carolum miſſo intelligi poteſt, fuiſſeque eam ſententiam Epiſcoporum, ſecundum quod aiebant, perperàm intellectam ſententiam S. Gregorij Papæ in epiſtola ad Serenum, vt imagines non confringerentur, ſed eſſe ſinerentur, ita tamen vt non colerentur.

Quod igitur ex dicto Capitulari volumine haud accuratè perſpectis ijs, quæ in eo eſſent conſuta mendacia, conclamata fuerit in eodem Francofordienſi Concilio damnatio ſeptimæ Synodi eiuſdemque Nicenæ ſecundæ; quodque idem liber aduerſarius vbique vulgatus, & abſque veritatis diſcuſſione receptus à compluribus fuerit; Synodoque abſoluta, æquè putauerint in eo tractatam retractatione minimè indiguiſſe: ex his accidit, vt nonnulli abſque aliqua hæſitatione conſcripſerint, in eodem Francofordienſi Concilio damnatam fuiſſe Nicænam Synodum. Poſteriores verò nonnulli id ex eius Actis, nempè dicto Capitulari volumine, ſiue ex Actis Pariſiēſis Cōcilij, falſa ipſorum aſſertione decepti, putantes eſſe vera,

quæ

quæ in eis falſò reperirentur aſſerta: abſque vlla dubitatione id ipſum aſſeruerunt, nempè condemnationem Nicænæ Synodi in Francofordienſi Concilio.

XXXIV
AVCTORES QVI ASSERVERVNT DAMNATVM NICAENVM CONCIL. IN SYNODO FRANCOFORD.

Sed iam ipſos ſingulos audiamus antiquiores auctores, qui aſſerunt damnatum eſſe ipſum Nicænum Concilium ſecundum, ſeptimam Synodum Oecumenicam dictam, per Francofordienſe Concilium, eorumque ſinguli verba reddamus, quò in tanta controuerſia ipſa veritas apertiùs eluceſcat, quæ aduerſantium denſa caligine, ne appareat, obſcuratur. Vetuſtiſsimum omnium Chronicon hac ætate conſcriptum ſub Ludouico Imperatore Caroli filio in primis hæc habet, vbi agit de eodem Francofordienſi Concilio hoc anno habito, deque damnata in eo (vt ait) hæreſi Feliciana: *Synodus, inquit, etiam quæ ante paucos annos Conſtantinopoli ſub Irene & Conſtantino filio eius congregata, & ab ipſis non ſolùm Septima, verùm etiam Vniuerſalis erat appellata: vt nec ſeptima nec vniuerſalis haberetur, diceretur ve, quaſi ſuperuacua omninò ab omnibus abdicata eſt.* hæc ibi. eadem totidem verbis apud Aimoinum deſcripta leguntur. Chronicon itidem eodem tempore ſcriptum, à Pithœo nuper editum hæc eodem anno de iiſdem habet: *Pſeudoſynodus Græcorum pro adorandis imaginibus habita, ab Epiſcopis damnatur*, in eodem videlicèt Francofordienſi Concilio; Et Ado Viennenſis Epiſcopus, qui ſcripſit ſub Carolo nepote huius Caroli Magni: eadem verbis iiſdem; idem Regino, ſed & alij complures longè nobiliores auctores, quos inferiùs recenſebimus. Verùm de ipſis primis auctoribus, Epiſcopis, inquam, qui interfuerunt eidem Francofordienſi Concilio, primum perueſtigandum eſt: quomodo ex aduerſantium ſcriptis, Capitulari ſcilicèt libro illo inducti ſint, vt Nicænam Synodum condemnarent.

XXXV.

Certum quidem & exploratum omninò habetur, eos ipſos Epiſcopos ab iiſdē aduerſarijs dolo malo deceptos eſſe, atque per impoſturam & falſitatem cuncta eſſe tranſacta, vt locum nullum veritas inueniret. Hæc niſi tu ipſe, Lector, manu tetigeris, nolim credas. Non enim à longè petitis teſtificationibus vtimur, ſed ex ipſorum ſcriptis, vt nulla poſsit tergiuerſatione veritas falli. Qua in re ſicut Patres illos qui Synodo interfuerunt dolo caruiſſe facilè dixerim: ita eorum oſcitantiam nō excuſo. Quomodo inconſultis legitimis Synodalibus Actis, de re tanta, aduerſantibus præſertim Legatis Apoſtolicæ Sedis, aduerſarijs credere maluerunt? Et quonam pacto, eos quidem potuiſſe fallere, vel falli (quod humanum eſt) nō putantes, omnem illis adhibere fidem; in omnibus in re tanta minimè detractârint? Hæc mihi diù cogitanti, & planè fateor obſtupeſcenti, illud occurrit, his temporibus res Græcorum Francis peſsimè coluiſſe, ex eo quod Conſtantinus Imp. Irenæ matris ſuæ impulſu recuſarit pollicitas nuptias diù expectatas filiæ Caroli Magni (vt ſuo loco ſuperiùs dictum eſt) ob idque quamlibet oblatam occaſionem arripuiſſe, rebus ab eo geſtis, pietatem licèt præſeferentibus, detrahendi pariter & inſultandi; atq; adeò ipſam Nicænam Synodum, ipſorum operâ collectam & abſolutam non ſine ſtomacho audiuiſſe: homines ſumus, & quādiu in hac vita degimus, hiſce interdum priuatis pulſari affectibus inuiti cogimur. Mitior ſit iſta reprehenſio, & tolerabilior redargutio, quàm eos omnes falſitatis arguere & impoſturæ, dum illis acquieuêre, qui his malis artibus in eamdem Nicænam Synodum irrupêre, in quos omnis culpa vertatur.

XXXVI
ADVERSARII SEPTIMAE SYNODI FRAVDIBVS AGVNT.

Etenim aduerſarij illi concinnatores mendaciorum, & fraudum architecti dolis atque fallacijs circumuenerunt eoſdem ipſos Epiſcopos qui venerunt ad Synodum, atque ſpecie quidem pietatis ad condemnationem Nicænæ Synodi permouerunt, mentientes in primis (vt apparet ex libro illo Capitulari dicto ad Carolum Magnum miſſo) Nicænam Synodum minimè confirmatam eſſe à Romano Pontifice, ſine quo (vt idem ibi auctor ait) Concilium ſubſiſtere minimè poſsit, quòd omnis de fide controuerſia ad Romanum Pontificem ſpectet. Sed & quod planè nefandum eſt, addiderunt eamdem Synodum promulgaſſe manifeſtiſsimam impietatem, eò quòd ex ea hæreſis firmaretur, quâ (vt aiunt) aſſererent imagines eodem honore & cultu quo Deum, eſſe à fidelibus venerandas: hæc enim in præfatione eiuſdem libri Capitularis ad Hadrianum miſsi leguntur, cùm agitur de rebus geſtis in Francofordienſi Concilio: *Allata eſt* (inquiunt) *in medium quæſtio de noua Græcorum Synodo, quam de adorandis imaginibus Conſtantinopoli fecerant, in qua ſcriptum habebatur, vt qui imaginibus Sanctorum, ita vt deificæ Trinitati, ſeruitium aut adorationem non impenderet, anathema iudicaretur. Qui ſuprà ſanctiſsimi Patres noſtri omnimodis adorationem & ſeruitutem eis impendere renuentes, contempſerunt, atque conſentientes condemnârunt.* Citantur inſuper in ipſo Capitulari Acta eiuſdem Nicæni Concilij, quibus [illegible] aſſereretur Conſtantinus Epiſcopus Cypri in eodem Concilio Nicæno anathema dixiſſe ijs, qui non adorant imagines eâ adoratione, quâ ſanctiſsima Trinitas adoratur: quæ ad rem ipſam exploratiùs cognoſcendam, [illegible] mus deſcripſiſſe. ſic enim ſe habent:

Quod infauſtè & præcipitàter ſiue inſipienter Conſtantinus Conſtantiæ Cypri Epiſcopus dixit: Suſcipio & amplector honorabiliter ſanctas & venerandas imagines adorationem [illegible] quæ fit ſecundum latriam, id eſt, Dei cultum, tantummodo ſupersubſtantiali & viuificæ Trinitati conſerno: Et qui ſic non ſentiunt, neque glorificant, à ſancta Catholica & Apoſtolica Eccleſia ſegrego, & anathemati ſubmitto, & parti eorum qui abnegauerunt incarnatam & ſaluabilem diſpenſationem Christi veri Dei noſtri [illegible] [illegible]b. hæc aduerſarij tamquàm ex Nicæna Synodo. Quos Hadrianus iure redarguit, nimirùm neque Conſtantinum, neque alios tunc cum eo ad Eccleſiam Catholicam reuertentes aliter ſe credere eſſe profeſſos, quàm quæ ab eadem Nicæna Synodum ſunt ſtatuta; nimirùm ſe imagines ſacras venerandas eſſe, vt tamen latriæ cultus illis nullo modo daretur, qui ſoli Deo debetur [illegible] pendi.

Ita qidem & non aliter ſe habere Conſtantini Epiſcopi Conſtantiæ Cypri aſſertionem, ipſa Nicæni Acta [illegible] adhuc extant integra docent his verbis: *Conſtantinus Epiſcopus Conſtantiæ in Cypro dixit: In nullo peccantes [illegible] litteras quæ nunc lectæ ſunt, & ab Orientalibus Epiſcopis ad Taraſium ſanctiſsimum Archiepiſcopum & vniuerſalem Patriarcham miſſæ; item cum his eamdem fidei confeſsionem [illegible] dignum etiam aſſentior, & vno animo idem prædico. Suſcipio & amplector venerandas imagines: adorationem autem quæ ſecundum λατρείαν, hoc eſt, Dei culturam, tantummodo ſuperſubſtantiali & viuificæ Trinitati conſeruo: Qui verò aliter ſentiunt, [illegible] glorioſos Sanctos non approbant, à Catholica & Apoſtolica Eccleſia ſeparo, & anathemati ſubijcio, & ad eos relego qui incarnationem Christi Dei noſtri œconomiam pertinaciter negant.* huiuſque ſententia Conſtantini Conſtantiæ Epiſcopi, ſecundùm [illegible] tionem recitatarum ſuperiùs litterarum Orientalium ad Taraſium Patriarcham, quas citat, quâ declaratur Deiparæ & Sanctorum imagines, non vt Dei, ſed (vt habet) Dei amicorum coli debere.

Sed & ipſa Synodus Nicæna eadem his omnino [illegible] ſententia habet in Fidei Catholicæ definitione, Patrum omnium ſubſcriptione firmata, verbis iſtis: *Definimus cum omni cura & diligentia, venerandas & ſanctas imagines ad modum & formam venerandæ & viuificantis Crucis è coloribus & taxillis aut alia quauis materia commodè paratas dedicandas & in templis ſanctis collocandas habendasq; tum in ſacris vaſis & veſtibus, tum in parietibus & tabulis, in ædibus & vijs publicis, maximè autem imaginem Domini & Dei Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, deinde intemeratæ noſtræ Deiparæ, venerandorum Angelorum & omnium deinde ſanctorum virorum. Quò ſcilicèt per harum imaginum pictarum inſpectionem omnes qui contemplantur, ad prototyporum memoriam & recordationem & deſiderium veniant, illisq; ſalutationem & honorariam adorationem exhibeant, non tamen ſecundùm fidem noſtram, veram latriam, quæ ſoli diuinæ naturæ competit.* hæc ſacroſancta Nicæna Synodus ex [illegible] gata editione, in hoc non diſsimili ab editione Anaſtaſij, ex qua eadem ſunt ſuperiùs recitata. Habes igitur de [illegible] ctam fraudem, proditam impoſturam [illegible] ectione vitiata, atque in contrarium penitus [illegible] ſum in Synodo plena edita ad deſtructionem Synodi Oecumenicæ

menicæ, à Patribus autem illis inconſultè nimis accepta abſq; aliqua facta inſpectione legitimæ lectionis vel Græco inſpecto textu, collationeq; habitâ codicum diuerſorum, vt in re tanti momenti perfici neceſſe erat.

XXXIX. [illegible] AD[illegible] SYNODI. Sed quod deterius videri poteſt & magis admirandũ, quòd nõ ſolùm apud Patres illos, qui eidẽ Francofordienſi interfuerunt Synodo, tot tantaque mendacia fidem inuenêre; ſed apud poſteros, & quidẽ viros eruditione conſpicuos, & magni in eo ſæculo nominis, exiſtimantes atq; ſcriptis affirmantes, à noſtris coli ex præſcripto eiuſdem Nicæni Concilij, ſicut Deum venerandas imagines. Hi enim duas conſtituerunt claſſes in ſacris imaginibus errantium; alteram eorum, qui eas frangerent, exurerent, vel quouis modo delerent: atque hac ex parte damnârunt ſeptimam illam Synodum Conſtantinopoli à Copronymo habitam: alteram verò eorum, qui (vt putabant) ex Nicæni Concilij decreto aſſererent, debito Deo cultu eſſe colendas imagines: in hanc claſſem reijcientes omnes Nicænæ ſecundæ Synodi profeſſores, & Romanam quoque Eccleſiam inter eos annumerantes, quæ profiteri inuenitur eamdem Synodum eſſe auctoritate Romani Pontificis celebratam & confirmatam, atque ſcriptis defenſam, poſterioribusque Concilijs roboratam. Vt planè obſtupeſcas adeò leuiter ex ipſorum falſa illa aſſumptione, qua dicerent, à Nicæno Concilio ſtatutum, vt adoratione latriæ colerentur imagines, Orientem ſimul & Occidentẽ, quòd reciperent illam Synodum, vnâ eorum ſententiâ damnationis incluſos.

Sed quòd tam patens error, tamque apertum mendacium poſſit haberi pro monſtro, nec fidem fortaſſe inueniat præ tanta ſui deformitate apud fidelium aures: hic tibi iſta dicentium catalogum texam, ſingulorum ſententias verbatim referens. Fuerunt iſti viri doctrinâ inſigniores, qui ſub Ludouico Imp. Caroli Magni filio claruêre, vt ſuo loco dicturi ſumus: Similque alij qui in Pariſienſi conuenticulo tunc eadem ex cauſa collecto, in eumdem errorem ab iiſdem traducti ſunt, vt ſeptimam Synodum dicerent docuiſſe coli debere vt Deum imagines: quam ob cauſam & magnâ temeritate atque proteruiâ aliqui ex illis etiam inueherentur in Romanum Pontificem, qui eiuſdem Synodi eiuſmodi decretum aſſereret atque probaret.

XL. Fuit ex eis vnus & pars magna Ionas Aurelianenſis Epiſcopus, qui ea de cauſa tunc functus eſt legatione, ad Eugenium Romanum Pontificem miſſus à Caroli Magni filijs Imperatoribus Ludouico atque Clothario, vt eiuſdem Pariſienſis conuenticuli Acta ſignificant. Hic enim dum aduerſus Claudium Taurinenſem Epiſcopum perfidum Iconoclaſtam ſtylum exacuit, hæc de imaginũ cultu, quæ ad propoſitum argumentum pertinent, in medium profert: [a] *Illud quod imaginum adoratores tibi, ad ſuum errorem muniendum, reſpondiſſe ſcripſiſti, ita inquiens: Non putamus imagini quam adoramus aliquid ineſſe diuinum, ſed tantummodo pro honore eius cuius effigies talis, eam veneratione adoramus: Vna autem reprehendimus, ac deteſtamur, quia cùm eorum ſcientiam non ſubterfugerit, imaginibus nihil eſſe diuini, maiori digni ſunt increpatione, eo quòd debitum honorem diuinitati impenderint infirmo & egeno ſimulachro. Quantumq; huius erroris ſectatores ac defenſores à vera exorbitent religione: non opus eſt per ſingula, meâ declarare narratione. Id ipſum etiam nonnulli Orientalium, qui eodem ſceleratiſſimo mancipantur errori, ſe obiurgantibus reſpondere ſolent. Tribuat Dominus ſuâ gratuitâ pietate, vt tandem aliquando & iſti & illi ab eadem eruantur ſuperſtitione, & Apoſtolicæ diſciplinæ ſalubriter inſtructi traditioni reuocentur Eccleſiaſticæ.* & paulò inferiùs ad Claudium, qui eiuſmodi imaginum adoratores idololatras appellabat, iſta ſubijcit: *Illi qui nimio & indiſcreto amore ob honorem Sanctorum imaginibus ſupplicant, neſcio an temerè idololatræ ſint vocandi. Videntur ſanè potiùs ab hac ſuperſtitione, adhibita rationis moderamine reuocandi, quàm idololatræ, cùm vtique ſanctæ Trinitatis fidem veraciter credant & prædicent, nuncupandi. cætera verò in eadem aſſertione tua facias noſſe cam, &c.* hæc quidem Ionas, qui cùm validiſsimè pugnet aduerſus Claudium imaginum effractorem, æquè exagitat & perſtringit earumdem cultores, illud aſſerẽs, imagines in Eccleſijs conſeruãdas, tum ad ornatum ipſarum Eccleſiarũ, tum ad populi hiſtoricã inſtructionem: idq; vt ait, ex ſententia S. Gregorij Papæ, ſcribentis ad Serenum Maſsilienſem Epiſcopum. Sed cùm idem ipſe aduerſus eumdem Claudium diſſerat toto illo quod reliquum eſt eius operis, & imaginem ſanctæ Crucis adorãdam eſſe confirmet, nitens in primis auctoritate eiuſdem S. Gregorij Papæ & Catholicæ Eccleſiæ traditione: totum quod ædificârat, deſtruit, vel potiùs erigit quod malè deſtruxerat: nam ſi Crucis imago eſt adoranda, cur non Chriſti imago pariter eſt colenda?

[a] Ion. de cul. imag. l. 1. IONAS AVRELIANENSIS ADVERSARIVS SEPTIMAE SYNODI.

XLI. Eiuſdem planè ſententiæ fuiſſe reperitur VValfridus Strabo eiuſdem ſæculi auctor, qui duas pariter claſſes in his errantium conſtituens, ait: [b] *Nunc iam de imaginibus & picturis, quibus decus Eccleſiarum augetur, dicẽda ſunt aliqua; quia & earum varietas nec quodam cultu immoderato colenda eſt, vt quibuſdam ſtultè videtur; nec iterum ſpecioſitas iſta eſt quodam deſpectu calcanda, vt quidam vanitatis aſſertores exiſtimant.* & interiùs: *Notandum verò quòd ſicut quidam eaſdem imagines vltra quam ſatis eſt venerantur; ita alij dum volunt cautiores in religione videri, illas vt quaſdam idololatriæ ſpecies reſpuunt, &c.* citans autem Concilia aduerſus deſtructores imaginum habita, reticens verò illa quæ pro imaginum cultu fuerunt anteà celebrata: iam planè cuius ipſe farinæ fuerit, liquidò eſt aſpicere, dum & illum tantùm honorem docet ſacris imaginibus tribuendum, ſi non deijciantur & conculcentur. nam ſubdit: *Non ſunt omnimodis honeſti & moderati imaginum honores abijciendi: ſi enim ideò quia nec omnino adorandæ nec colendæ ſunt iconæ, conculcandæ ſunt & delendæ picturæ, quaſi non neceſſariæ vel nociuæ, ergo &c.* docens eas conſeruandas tãtùm ad ornatum, & ad inſtructionem populi hiſtoricæ veritatis.

[b] VValfr. de reb. eccleſ. c. 8. VVALFRIDVS ET ALII EIVS ÆQVALES ADVERSARIVS SEPTIMAE SYNODI.

Eiuſdem fuit claſsis Amalarius, Altigarius ſiue Eliſagarus, Treuolphus, & Adegarius, vt ex dicto Pariſienſi Concilio ſub Ludouico Imp. apparet, vnà cum alijs, qui eidem Synodo interfuerunt. Inter hos eſt annumerandus Hincmarus Rhemenſis Epiſcopus, dum hæc ait: [c] *Septima autem apud Græcos vocata vniuerſalis pſeudoſynodus de imaginibus, quas quidam confringendas quidam autem adorandas dicebant: neutra verò pars intellectu ſano definiens, ſine auctoritate Apoſtolicæ Sedis, nõ longè ante noſtra tempora Nicææ eſt à quamplurimis Epiſcopis habita & Romam miſſa, quam etiam Papa Romanus in Franciam direxit. Vnde tempore Caroli Magni Imperatoris, iuſſione Apoſtolicæ Sedis, generalis Synodus in Francia* Francofordiæ ſcilicet, *conuocante præfato Imperatore, celebrata, & ſecundùm ſcripturarum tramitem, traditionemq; maiorum, ipſa Græcorum pſeudoſynodus deſtructa & penitùs abdicata. de cuius deſtructione non modicum volumen, quod in palatio adoleſcentulus legi, ab eodem Imp. Romam eſt per quemdam Epiſcopum miſſum.* & paulò pòſt de titulo vniuerſalis Synodi iſta ſubnectit: *Auctoritate itaq; huius Synodi Francofurdienſis videlicet nonnihil repreſſa eſt imaginum veneratio: ſed tamẽ Hadrianus & alij Pontifices in ſua opinione perſeuerârunt, & mortuo Carolo ſuarum pupparum cultum vehementiùs promouerunt, adeò vt Ludouicus Caroli filius libro lõgè acriùs inſectatus ſit imaginum cultum quàm Carolus.* hæc ipſe, & certè nimis inconſultè, atque adeò temerè: Si enim ipſa, legitima Acta Nicænæ Synodi, quam adeò impugnat, inſpexiſſet: ſtylum à tanta inſultatione continuiſſet, & magis ſobriè rem egiſſet.

[c] Hincma. contra 12. Epiſ. c. 20. HINCMARVS ADVERSARIVS SEPTIMAE SYNODO.

XLII. De his quidem intelligit, hoſque omnes ſugillat Anaſtaſius Bibliothecarius in præfatione quam præmiſit ſeptimæ Synodo à ſe in Latinum tranſlatæ, dum ait, ſcribẽs ad Ioannem octauum Romanum Pontificem: *Quæ enim ſuper venerabilium imaginum adoratione præſens Synodus docet, Nicæna ſcilicet, hæc & Apoſtolica Sedes veſtra, ſicut nonnulla conſcripta innuunt, antiquitus tenuit, & vniuerſalis Eccleſia ſemper venerata eſt, & hactenus veneratur, quibuſdam duntaxat Gallorum exceptis, quibus, vtiq; nondum eſt harum vtilitas reuelata: aiunt namq; quòd non ſit quodlibet opus manuũ hominum adorandum, quaſi non ſit codex Euangeliorum opus manuum hominum, quem quotidie oſculantes adorant. venerabilior canis* [illegible]

ANASTASIVS SVGILLAT FRANCOS SEPTIMAM SYNODVM NON RECIPIENTES.

Similiter & forma ſanctæ Crucis, quam ſe adorare omnes vbique Chriſtiani fatentur, in quo videlicet conſiderare libet, quia ſi quamlibet Crucem auream aut argenteam aut ligneam adoramus, quæ vtiq; non eadem eſt ipſa Crux in qua ſalus noſtra parata eſt, ſed figura & imago eius: quare nõ adoremus figuram & imaginem eius, qui eamdem ſalutem operatus eſt in medio terræ? Venerabilior namq; eſt qui ſalutem operatus; ac per hoc magis eſt adoratione digna imago Chriſti ſalutem operantis, quàm imago Crucis ſalutem tantùmmodò baiulantis. hæc Anaſtaſius aduerſus Nicænę Synodi aduerſarios. ex quo illud pariter accepiſti (quod obſeruare debes, ne decipiaris) non vniuerſalem Gallicanam Eccleſiam eo fuiſſe errore implicitam, ſed (quod ait Anaſtaſius) quoſdam duntaxat Gallorum fuiſſe eius peruerſæ ſententiæ ſectatores, ſugillans eos quos ſuperiùs nominauimus.

XLIII. Quoniam verò iidem ipſi qui Nicenæ Synodo aduerſabantur, Hadrianum quoque Romanum Pontificẽ præſtringebant, quem eamdem comprobaſſe ſcirent: hic etiã de iſtis agendum erit; & coaceruata in eum mendacia confutanda. Poſt multos enim annos ab obitu eiuſdem Hadriani Pontificis, qui ſub Ludouico Pio eius filio conuenêre in conuenticulum illud Pariſienſe, eodem falſo prætextu, quod idem Romanus Pontifex Nicęnam Synodum comprobaſſet, quæ imagines veluti Deum (vt mentiebatur) venerandas eſſe ſanxiſſet: aduerſus eum ſtylum exeruêre, atque calumnioſè agentes non ſunt veriti dicere eumdem Hadrianum palinodiam recantaſſe, atq; tandem eadem cum ipſis ſenſiſſe.

DE HADRIANI SENTENTIA QVID GALLIÆ AINT ADVERSARII.

De his acturi, te cupimus, Lector intentum, cùm de re magni momenti ſit ſermo. Agamus hic igitur de eodem conuenticulo Pariſienſi, in his tantùm quæ ſpectant ad Hadrianum: de reliquis autem prolixior erit diſceptatio ſuo loco & tempore opportuno. Aduerſarij igitur, qui illic conuenerunt, in epiſtola Synodali ad Ludouicum atque Lotharium Imperatores, poſt multa aduerſus Hadriani Apologiam pro Nicæno poſteriori Concilio ſcriptam, hæc habent: *Sed licet in ipſis obiectionibus aliquando abſona, aliquando inconuenientia, aliquando etiam reprehenſione digna teſtimonia defenſionis gratia, proferre viſus ſit: in fine tamen eius Apologiæ ſic ſe ſentire & tenere, & prædicare, ac præcipere de his quæ agebantur profeſſus eſt, ſicut à beato Papa Gregorio inſtitutum eſſe conſtabat. Quibus verbis liquidò colligitur, quod nõ tantum ſcienter quantùm ignoranter eodem facto à recto tramite deuiauerit. Niſi enim in concluſione obiectionum ſuarum retinacula veritatis, beati ſcilicet Gregorij inſtitutis adſtrictus iter deuium præcauiſſet, in ſuperſtitionis præcipitium omnino labi potuiſſet.* hęc ipſi de Hadriano.

CALVMNIA PATENS IN HADRIANVM.

Sed quàm iſta mendaciſsima ſint, tu ipſe Lector (quiſquis es, nec hæreticum quidem excipio) cum legeris, quæ Hadrianus habet in fine dictæ epiſtolæ Apologeticæ, ſatis intelliges: ſumus enim ea proximè reddituri.

XLIV. ADVERSANTES SEPT. SYNODO MALE VTVNTVR AVCTORITATE S. GREGORII.

Sed primùm, quæ priores aduerſarij in Capitulari libro miſſo Romam à Carolo ad Hadrianum, in ipſum ex eodem S. Gregorio obiecerunt aduerſus ipſam ſeptimam Synodum videamus, ſimulq; & quomodo eoſdem ipſos Hadrianus confutet attendamus, vt facilior ſit reſponſio ad ea quæ alij quos diximus poſt obitum obiecerunt ex dicta Synodo Pariſienſi: Ipſi enim eo prætextu potiſſimũ aggreſſi ſunt impugnare Nicænam poſteriorẽ Synodum, quòd dicerent, eam eſſe contra doctrinam ſanctiſsimi Papæ Gregorij, cui ſe tam quàm firmiſsimæ anchoræ inhærere profiteretur, à qua diſceſſiſſe nullo modo poſſe iactarent. Extat enim ibi eiuſmodi eorumdem aduerſariorum ad Hadrianum ſcripta reprehenſio verbis iſtis: *Quod contra beati Gregorij inſtituta ſit imagines adorare ſeu frangere: & quia vetus & nouum teſtamentum, & penè omnes præcipui doctores Eccleſiæ conſentiunt beato Gregorio in non adorandis imaginibus; nec vt aliquid præter eas adorare debeamus, in multis locis confirmat S. Gregorius Papa.* hæc aduerſarij.

EX GREG. PROBATVR CVLTVS SS. IMAGINVM.

His autem aduerſatus Hadrianus ita reſpondet: *Nequaquam ſacras contempſit imagines aliquando,* ſanctus Gregorius ſcilicet, *ſed magis conſtantiſſimè obſeruauit, & earum veneratus eſt figuras.* Et inferiùs de earum veneratione probat ex verbis ipſius Gregorij in epiſtola [a] ad Ianuarium Calaritanum, cum agit de imagine Dei Genitricis, & Crucis [illegible] tis in Iudęorum ſynagogam, & vt inde auferantur, [illegible] net, iſta ait: *Hu hortamur affatim, vt ſublata inde cum ea qua dignum eſt veneratione imagine atq; Cruce debeatis quod violenter ablatum eſt reformare, &c.* Quomodo [illegible] poterit in Gregorio venerationem imaginum [illegible] ratione eas iubet è ſynagoga tolli, & in locum [illegible] reportari?

[a] Greg. lib.

XLV. Sed præter hæc omnia rurſum adorationem [illegible] crarum imaginum docuiſſe S. Gregorium, [illegible] nus inferiùs poſt alias ad obiecta defenſione [illegible] *ne aliquis propter adorationem, quæ à præceſſoribus [illegible] diſsimis Præſulibus promulgata eſt, ablatare præſumat [illegible] talem adorationem docuiſſe, qualem prædictus noſter [illegible] Gregorius egregius doctor & Papa epiſtolis ſuis, quam [illegible] in Concilio domini Stephani Papæ Heraclyus Epiſcopus [illegible] Galliarum ciuitatis præſulis, vbi inter cetera Secundinum [illegible] Dei incluſum Galliæ docuit, dicens: Scimus quia tu imaginem Saluatoris noſtri ideò non petis, vt pro Deo, aut quaſi Deum [illegible] ſed ob recordationem Filij Dei, vt in eius amore recaleſcas [illegible] te imaginem videre conſideras. Et nos quidem non quaſi [illegible] diuinitatem ante illam proſternimur, ſed illum adoramus quem [illegible] imaginem aut natum, aut paſſum, aut in throno ſedentem [illegible] damus, &c.* hæc ibi ipſe. Sed ponenda hic illa, quæ [illegible] bet in fine cum pluribus diſſerit de ſententia S. Gregorij circa cultum ſanctarum imaginum, vt ex his appareat [illegible] tum abeſſe, vt per Gregorij ſententiam Hadrianus [illegible] rit à decretis Nicæni Concilij, vt per eumdem S. Gregorium eadem firmare ſtuduerit.

Sed ad confutandas penitus aduerſariorum calumnias, in quem ſenſum dicta S. Gregorij Hadrianus acceperit, & quidnam Carolus, quidve de eodem cultu S. [illegible] ipſe eodem ſenſerit Hadrianus, non aliunde certius quàm ex eorum ſcriptis id accipere poſſumus in vltimo [illegible] Capitularis libri ab eodem Carolo ad Hadrianum [illegible] capitulo iſta leguntur:

XLVI. *Vltimum Capitulum eſt: vt ſciat domnus Apoſtolicus & pater noſter & cuncta ſimul Romanorum Eccleſia, vt ſecundum quod continet in epiſtola beatiſsimi Gregorij, quam ad Serenum Maſſilienſem Epiſcopum direxit. Permittimus imagines Sanctorum, quicumque eas formare voluerint tam in Eccleſia, quamq; extra Eccleſiam propter amorem Dei & Sanctorum eius: Adorare vero eas nequaquam cogimus, qui noluerint. Frangere vel deſtruere eas [illegible] luerit, non permittimus.* Et quia ſenſus ſancti huius Gregorij in hac epiſtola, vniuerſalem Catholicam Eccleſiam Dei [illegible] indubitanter liberè profitemur. hactenus [illegible] capitulum: quod vtinam eſſe Caroli Magni, [illegible] aduerſariorum, teſtificatione eiuſdem Pontificis Hadriani apparet, vbi ait mox ſubdens:

Hoc ſacrum & venerandum Capitulum [illegible] ſupradictis capitulis. Et dei [illegible] ra, Orthodoxaq; regali excellentia eſſe [illegible] fidei plena, penitus confeſſa eſt ſic ſenſiſſe [illegible] Meminit veſtra præcelſiſsima regalis [illegible] in ipſa S. Gregorij Papæ epiſtola Sereno Maſſilienſi [illegible] inter cetera continetur, vbi eumdem [illegible] Aliud eſt enim picturas adorare, aliud per picturæ [illegible] eſt adorandum addiſcere. Nam quod legentibus ſcriptura, hoc idiotis præſtat pictura cernentibus: quia in ipſa etiam ignorantes vident, quid ſequi debeant, in ipſa legunt qui litteras neſciunt. Vnde præcipuè gentibus pro lectione pictura eſt. quod [illegible] *qui inter gentes habitas, attendi debuerat.* & poſt pauca: [illegible] *in locis venerabilibus Sanctorum depingi* [illegible] *ne vetuſtas admiſit.* & interuallo: *Quia pictura in [illegible] ad ædificationem imperitis populi fuerat facta, vt [illegible] teras, ipſam hiſtoriam intendentes, quid actum ſit [illegible] teras.* poſt pauca: *Sed hoc ſollicitè fraternitas tua admoneat [illegible] ſione rei geſtæ ardorem compunctionis percipiant, & in adoratione ſolius omnipotentis S. Trinitatis humiliter proſternantur* [illegible] *& de alia ſua epiſtola Ianuario Calaritano [illegible] recta pro ſanctarum imaginum veneratione, [illegible] exaraminus.*

Sed & de epiſtola Secundino ſeruo Dei incluſo in Gallia [illegible] *cta ſimiliter intimauimus vbi in ea ita fertur: Imaginem* [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quas nobis tibi dirigentes per Dulcitium diaconum tuum rogaſti: valde nobis tua poſtulatio placuit, quia illum in corde tuo tota intentione quæris, cuius imaginem præ oculis habere deſideras, vt viſio corporalis quotidiana te ſemper reddat exercitatum, vt dum picturam vides, ad illum animo ardeſcas, cuius tu imaginem videre deſideras. & poſt pauca: *Scimus quia tu imaginem Saluatoris noſtri ideò non petis, vt quaſi Deum colas, ſed ad recordationem Filij Dei, in eius amore recaleſcas, cuius te imaginem videre deſideras. Et nos quidem non quaſi ante diuinitatem, ante ipſas proſternimur, ſed illum adoramus, quem per imaginem aut natum, aut paſſum, aut in throno ſedentem recordamur. Et dum nos ipſa pictura, quaſi ſcriptura ad memoriam Filij Dei reducit, animum noſtrum, aut de reſurrectione lætificat, aut de paſſione demulcet. Ideoque direximus tibi ſurtarias duas, imagines Saluatoris, ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, beatorumque Apoſtolorum Petri & Pauli, per ſupradictum filium noſtrum diaconem, & vnam Crucem, & Clauem pro benedictione, vt ab ipſa à maligno defenſus permaneas, cuius ſigno te eſſe munitum credis, &c.* his ex Gregorio recitatis, quæ ab aduerſarijs in medium adduci ſolerent, mox idem Hadrianus Pontifex iſta ſubdit:

XLVIII *Et quoniam in his veſtrum à Deo inſpiratum regalem Orthodoxum ſenſum:* * *memorandum eſt etiam & docendum, qualiter ſanctus Gregorius Papa Sereno Epiſcopo docuit de ſacris imaginibus, vt ex viſione rei geſtæ ardorem compunctionis percipiant: hoc eſt, eaſdem ſacras imagines aſpicientes, in adoratione ſolius omnipotentis ſanctæ Trinitatis humiliter proſternantur. Eo ipſo tenore Secundino ſeruo Dei incluſo inquit: Ideò enim petis, vt non quaſi Deum colas, ſed ad recordationem Filij Dei in eius amore caleſcas, cuius imaginem te videre deſideras: Et nos quidem non quaſi ante diuinitatem, ante ipſas proſternimur, ſed illum adoramus, quē per imaginem aut natum aut paſſum aut in throno ſedentem recordamur. Sicut verò innuit Sereno Epiſcopo, aſpicientem ſacras imagines in adorationem humiliter ſe proſterni ſolius omnipotentis ſanctæ Trinitatis, ſic & Secundino incluſo ſeruo Dei docuit, non quaſi Deum colere, ſed ante eaſdem ſacras imagines ſe proſternens, non quaſi ante diuinitatem, ante ipſas proſterni, ſed proſternente ſe, illum adorare, quem per imaginem aut natum, aut paſſum, aut in throno ſedentem recordamur.*

Iam verò & nos eundem ipſum irreprehenſibilem & Orthodoxum ſenſum ſancti Gregorij Papæ ſequentes & amplectētes, dudum Irenæ & Conſtantino Imperatori pro ſacris imaginibus prædicando, & ipſarum erectione emiſimus decretes: Quia in vniuerſo mundo vbi Chriſtianitas eſt, ipſæ ſacræ imagines permanentes, ab omnibus fidelibus honorantur, vt per viſibilem vultum ad inuiſibilem diuinitatis Maieſtatem mens noſtra rapiatur ſpirituali affectu pro contemplatione figuratæ imaginis ſecundum carnem, quam Filius Dei pro noſtra ſalute ſuſcipere dignatus eſt, eundem redemptorem noſtrum qui in cælis eſt adoramus, & in ſpiritu glorificantes collaudamus: quoniā iuxta quod ſcriptum eſt, Deus ſpiritus eſt, & ob hoc ſpiritualiter diuinitatem eius adoramus. Nam abſit à nobis, vt ipſas imagines (ſicut quidam garriunt) deificemus, ſed affectum & dilectionem noſtram, quam in Dei amorem & Sāctorum eius habemus, omnimodò proferimus, & ſicut diuinæ ſcripturæ libros ſacras ipſas imagines ob memoriā venerationis habemus, noſtræ fidei puritatem obſeruātes, & reliqua. Quidquid namque de ſanctis Patrum opuſculis aliquantula ibidem exarauimus teſtimonia, in eodem ſenſu atque tenore (vt in præſenti diximus) cum prædeceſſore noſtro S. Gregorio Papa eundem ſenſum fidei tenentes, emiſimus prædicantes.

XLIX. *Illi verò (vt nobis Miſſi noſtri, videlicet Petrus Archipresbyter ſanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ, Petrus religioſus presbyter & Abbas venerabilis monaſterij S. Sabæ viuā voce dixerunt) ſtatim noſtras Apoſtolicas amplectentes ſyllabas, Concilium fieri iuſſerunt. Sed ab hæreticis ſedatione factā, in Siciliam inſulam Miſſi noſtri, ſine reſponſo reuerſi ſunt. Et* * *denuò poſt eos mittentes iterum Conſtantinopolim eos aſcendi fecere, & ſic Synodum iſtam ſecundum noſtram ordinationem fecerunt: & in priſtino ſtatu ſacras & venerandas imagines erexerunt. Et ſicut de imaginibus S. Gregorij ſenſus & noſter continebatur: ita & ipſi in eadem Synodi definitione confeſſi ſunt: his oſculum & honorabilem ſalutationem reddidere, nequaquam (ſecundum fidem noſtram) veram culturam, quæ decet ſolam diuinæ naturæ.*

Inſuper & pſeudoſyllogum illud, quod ab hæreticis factum eſt ſub Conſtantino hæretico, in primis anathematizantes, cum eorum ſignatoribus atque complicibus condemnauerunt. Et ad Fidem Orthodoxam ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ reuerſi, per libellos eorum fecerunt rectæ fidei confeſſionem. Et ideò ipſam ſuſcepimus Synodum: Nam ſi eam minimè recepiſſemus, & ad ſuum priſtinum vomitum erroris fuiſſent reuerſi: quis pro tot millium animarum Chriſtianorum interitu habuit reddere rationem antè terribile & tremendum diuini Iudicii examen, niſi nos ſolummodò? Si [a] *enim ſuper vnum peccatorem pœnitentiam agentem gaudium factum eſt in cælis: quantò magis de tot millibus Chriſtianorum, qui ſunt ab errore reuerſi, quis non gaudeat? & cum Pſalmiſta canat?* [b] *Accedite ad eum & illuminamini, & vultus veſtri non erubeſcent, & reliqua.* [a] Luc. 15. [b] Pſal. 33.

L. *Nos verò adhuc pro eadem Synodo nullum reſponſum hactenùs eidem Imperatori reddidimus, metuentes ne ad eorum reuerterentur errorem. Dudum quippe, quādo eos pro ſacris imaginibus erigendis adhortati ſumus, ſimili modo & de diœceſi tam Archiepiſcoporum, quàm etiam Epiſcoporum ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ commonentes, quæſiuimus reſtitui eidem ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ quæ tunc cum patrimonijs noſtris abſtulerunt, quando ſacras imagines depoſuerūt: & nec reſponſum quodlibet exinde dederunt.*

QVID ACTVM AB HADRIANO CVM IMP. PRO RESTITVTIONE RERVM ABLATARVM.

Et in hoc oſtēditur, quia ex vno capitulo ab errore reuerſi ſunt, & ex alijs duobus in eodem permaneāt errore. Si enim vbique Chriſtianorum Eccleſiæ canonicè intactas ſuas poſſident diœceſes: quanto amplius ſancta Catholica & Apoſtolica Romana Eccleſia, quæ eſt caput omniū Eccleſiarum, ſua diœceſi, videlicet Archiepiſcoporum & Epiſcoporum, immò & patrimonia pro luminariorum concinnatione atque alimonijs pauperum, irrefragabili iure & tenere & poſſidere omnibus modis debet?

INSTAT PRO RESTITVTIONE IVRIVM ET BONORVM ROM. ECCLES.

Vnde ſi veſtra annuerit à Deo protecta regalis excellentia, eundem adhortamur, impetu pro ſacris imaginibus, & in priſtinum ſtatum erectione gratiam agentes. Sed de diœceſi ſanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ tam Archiepiſcoporum quàm Epiſcoporum, ſeu de patrimonijs iterum increpantes commonemus. Et ſi noluerit ea ſanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ reſtituere: hæreticum eum pro huiuſmodi erroris perſeuerantia eſſe decernemus, plus enim cupimus ſalutem animarum, & rectæ fidei ſtabilimentum conſeruare, quam * *huius ambitum mundi poſſidere.* hic iterum audis Lector, quod & initio ſuperioris tomi verbis ſancti Gregorij Papæ audiſti, nimirùm tranſire in hæreſim obſtinatam occupationem iurium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & hæreticum eſſe dicendum, & vt hæreticum condemnandum, qui in huiuſmodi errore tentus, monitus non corrigit, quod deliquit. Sed de his aliàs pluribus. * huiuſmodi habitū

HÆRETICVS ARGVITVR QVI MONITVS NON RESTITVIT BONA ECCLESIÆ.

LI. Ad poſtremum verò ad ipſum Carolum Magnum conuertens Hadrianus orationem, Apologeticam claudit epiſtolam iſtis verbis: *De veſtra verò præcelſiſsima à Deo protecta, excellentia Orthodoxæ Fidei ſtabilitate roborata fieri exiſtimus, quia radix eius firmiſsima, à prauis & infidelibus hominibus nequaquam concutitur vel mouetur, ſed in ea quam cœpit rectè fidei traditionis doctrinam* * *ſpiritualis matris ſuæ ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ tenere & amplecti, incunctanter vſque in ſæculum ſæculi ſine reprehenſione manere credimus. Et ideò confidimus de Dei noſtri potentia, quia quantum erga beatorum principum Apoſtolorum Petri & Pauli Eccleſiam fidem geritis, & amorem ſemper pro eius profectu & exaltatione, regali niſu, vbique certantes, habueritis: tanto brachij ſui propitius in regalibus triumphis ab aduerſis & iniquis hominibus vos defendere & circumtegere* * *dignabitur: vt vnà cum ſpirituali filia noſtra, domina Regina, veſtraque præcelſa nobiliſsima prole longiori æuo in hoc regnantes mundo in futuro ſine fine vitam cum Regno in arce poli habere mereamini. Incolumem excellentiam veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.* hic finis epiſtolæ, ex qua videt quiſquis legit, quàm euaneſcant pudendæ aduerſariorum calumniæ de Hadriano ab aduerſarijs procaci ſtylo conſcriptæ, quòd ipſe aduerſus ſeptimam Synodum, permotus auctoritate S. Gregorij, ei conſentiens calculum tulerit, cùm potiùs ad defenſionem eiuſdem Synodi ipſius S. Gregorij teſtimonijs vſus fuerit. * ſpectabilis * dignetur

PROTECTOS PETRI PROFICVA REGIBVS.

LII. Sed quòd hac ſua reſponſione Hadrianus minimè tetigerit ea Caroli verba quibus dixerat: *Adorare verò eas nequaquàm cogimus qui noluerint*, ratio id temporis poſtulabat, ne cogendo ſchiſma aliquod conflaretur, cùm (vt vidimus) eius ſententiæ eſſent viri qui ſcientiā in hoc rudi

ſæculo eminere viderentur: Videbat enim prudentiſſimus Pontifex id quod ex Anaſtaſio recitauimus in epiſtola ad Ioannem Papam, eos, de quibus ſcribebat, nondum veritatis eius eſſe capaces. Verùm ipſe Hadrianus obliquè verba illa reprehendit, dum laudat S. Gregorij Papæ ſententiam, ex qua colligeretur, imagines quidem non eſſe adorandas, quaſi eædem eſſent dij quidam, ſed tantùm eſſe venerandas ob relationem, quam habent ad Chriſtum & Sanctos, quos effigie repræſentant. Et ideo cautè Hadrianus non laudat omnia quæ habentur in vltimo capitulo epiſtolæ Caroli, ſed ea ſolum quæ pertinent ad ſententiam ſancti Gregorij, quam recipi tum à Carolo, tum ab aduerſarijs (vt profitebantur) Synodi Nicænæ videbat: Sic enim loquitur Hadrianus: *Et idcirco eum agnouimus, veſtræ à Deo ſeruatæ Orthodoxæ, regalis excellentiæ eſſe proprium, in eo vbi rectæ fidei plenè penitus confeſſa eſt, ſenſum ſanctiſſimum Gregorij ſequi.* Viſum eſt autem ſummo Pontifici ad tempus diſſimulare in eo, vt ijdem non cogerentur ſacras imagines quas habere ſolerent adorare, eò quòd ſic errantes nondum inter hæreticos erant annumerati ſicut Iconoclaſtæ, ſed tolerabantur quamdiù diuiæ gratiæ lumine illuſtrarentur; quod poſteà factum eſt.

ALIQVA DISSIMVLATHADRIANVS PAPA.

LIII. Confutatis igitur ijs quæ ab aduerſarijs in eodem libro Capitulari ex Gregorij Papæ ſcriptis obijcerentur eidem Hadriano Pontifici: ad ea modò tranſeundum, quæ longè poſt eiuſdem Pontificis obitum in conciliabulo Pariſienſi ab ijſdem aduerſarijs habito ex eiſdem Gregorij Papæ epiſtolis ſunt obiecta. Atque primùm quomodo aduerſarij ipſi conati ſint trahere ſancti Gregorij verba in ſui defenſionem erroris, locumq; in epiſtola ad Secundinum, quo feriuntur, in ſuam ipſorum ſententiam detorquere: audi ex Actis citatæ ſuperiùs pſeudoſynodi Pariſienſis, cuius hæc ſunt verba[a]:

[a] Concil. Pariſienſ. ſub Lud. imp. c. g. 141.

Sed quia hic ordo verborum ita præpoſterus, atq; à non intelligentibus confuſus videri poteſt, vt niſi cautè cõſideretur, ita à nonnullis minus capacibus intelligi poſſit, quaſi beatus Gregorius id quod prius omnibus illicitum eſſe prædixit, ſe feciſſe, ſibiq; faciendi licitum eſſe teſtetur: quod quàm abſurdum, quamq; contra Dei Eccleſiæ religionem de tanto Eccleſiaſtico Doctore ſentire indignum eſt, nullus qui dicta eius ſcrutando vel legendo cognouit, ignorare permittitur. Nam vt ſibi ipſi contrarium eſſe debeat: iuſtitia vel rectitudo ſanctæ Dei maximeq; Romanæ Eccleſiæ ſuſtinere nõ valet. Quòd & ſi paupertas inſipientia noſtra id intelligere non valet: melius, vt contra inſipientiam, quàm contra tantam à Deo datam ſapientiam inſurgere præſumat. Sed & ſi ipſum modicum ſenſum noſtrum virtus miſericordiæ Dei aliquantulum illuminare dignatur; quomodo id ipſum contrarium ſibi non ſit, facillimè intelligetur.

FRVSTRA LABORANT ADVERSARI IN GREG PROBETVR ADORATOR SACRARVM IMAGINVM.

LIV. *Nam quia ab imaginum adoratione adorantes compeſcuerit, nulla dubitatio eſt: in eo verò quod ad Secundinum ſcripſit: Nos quidem nõ quaſi ante diuinitatem, ante ipſam proſternimur, ſed illum adoramus, quem per imaginem, natum aut paſſum, vel in throno ſedentem recordamur. Vbi (vt præmiſſum eſt) ac ſi ſibi contraria dixerit, intelligentia noſtra ſe caligo confundat, ſed ne nos non neceſſaria ignorantia id non intelligendo, diutius torqueat ſenſus eiuſdem ſententiæ talis eſt: Nos quidem ante ipſam nõ proſternimur, quaſi ante diuinitatem, ſed illum adoramus &c. Quod tale eſt, ac ſi Regi in throno ſedenti dicas: Nos quidem, ô Rex, non quaſi ante diuinitatem, ante te proſternimur, ſed illum adoramus, quem per imaginem tuam, quia homo es, Dominum Ieſum Chriſtum hominem recordemur natum aut paſſum, vel in throno ſedentem cuius imitator es tu ſedens in throno. Nunquid tali dicto mox conſequens eſt, vt eumdem Regem compellar ſedentem in throno? Ita nec in eo quod dicitur: Nos quidem non quaſi ante diuinitatem ante ipſam proſternimur, ſed illum adoramus, &c.*

Ad imaginum adorationem inuitamur; quia ſicut in multis diuinæ auctoritatis voluminibus ſententias ordine verborum præpoſtero ſcriptas inuenimus; ita quoq; factum eſſe, eo ſenſu vt ſuprà dictum eſt, hoc in loco minimè dubitamus. Cum enim ibi ſcriptum ſit: Nos quidem non quaſi ante diuinitatem, ante ipſam proſternimur: Quis non animaduertat, id ipſum magis refutando, quàm imperando, vel adorando eamdem adorationem imaginum dictum eſſe, ita vt dictum eſt? Quantò magis (ſicut ſuprà [illegible]) ordo verborum ſuo reſtituatur in ordine, eumdem quem [illegible] ob nimiam ſimplicitatem errantem, in eo quod beatum ſanctæ Dei Eccleſiæ Doctorem aduerſum ſe ipſum ſcripſiſſe æſtimabat, corrigere poterit? Inſuper etiam ſi quemquam ſubtilius intelligentem [illegible] negligentius omniuè intentè legere contigiſſet, facilè eum ſi [illegible] aliquid captum, cur aliquando aliter ſ[illegible] ad ſuum [illegible] reuocare poterit.

Si quis autem (quod quidem à ſanè ſapientibus minimè [illegible] magis ſuum ſenſum ſequendo, illum voluerit condemnare [illegible] corrigere: nulli dubium, quin ab vniuerſa, maximè tamen à ſancta Dei Romana Eccleſia debeat condemnari. Nequaquam enim fieri poteſt, vt hæ duæ ſententiæ ſibimet contrariæ non exiſtant, vna quidem populus ab adoratione imaginum, ne crimine id agendo, [illegible] pareat, prohibeatur: altera verò qua illum id ipſum eſſe [illegible] roſq; vt hoc faciant docuiſſe prohibeatur. Sed abſit hoc in [illegible] tali, generali Catholica Eccleſiæ magiſtro, vt qui [illegible] perplexas ſcripturæ quæſtiones, quæ ſibi contrariæ videbantur, [illegible] ad explanandum vel tractandum occurrerunt [illegible] ter relinquere conſueuit, ſua ſibimet dicta diſcordantia [illegible].

LV. Huculque in Synodo Pariſienſi ſapientes illi, quos ſuperiùs numerauimus, hærentes in ſalebris, in ſyrtibus nauigantes, è quibus emergere neſciant, præciſo [illegible] dem aditu veritati, qui ſi patuiſſet, aperta luce, ipſius veritatis radiante fulgore, perſpicuè intellexiſſent, [illegible] cti Gregorij ſcriptis ad Secundinum illuſtratam [illegible] ſcuritatem eiuſdem litterarum ad Serenum, [illegible] vetitum in illis à ſancto Gregorio cultum latriæ impendi imaginibus ſacris, rationi verò [illegible] & ſuo exemplo demonſtratum in dictis epiſtolis ad Secundinum.

LVI. Sed vt hæc certiora fiant, quid de huiuſmodi [illegible] ſacras imagines proſtratione & adoratione eiuſdẽ S. Gregorij Papæ necnon Eleutherij viri ſanctiſſimi [illegible] dem volumine Hadrianus Pontifex ſcribit, [illegible]: *Et S. Gregorius Papa in monaſterio ſuo publicum fecit [illegible] & ipſum diuerſis hiſtorijs pingi fecit, atq; ſacras [illegible] gines: vbi & cum beato Eleutherio præ ægritudine [illegible] greſſus, in oratione pariter exauditi ſunt. Et iſte vir ſanctus Eleutherius, quem dicunt & mortuum ſuſcitaſſe, ante ipſas ſacras imagines ſe proſternens, diuinam exorare clementiam [illegible] Gregorio non dubitauit: ſed fidem ferentes perfectam, pariter exauditi ſunt, & vſq; hactenus apud nos eodem venerantur.* hæc de ſancto Eleutherio atque Gregorio.

Vidiſti, Lector, re ipſa proſtratum ante ſacras imagines ſanctum Eleutherium cum Gregorio pro [illegible] da eius valetudine exoraſſe, vt nihil ſit quod [illegible] pretationem verborum, vbi ipſa facta proclamant. Ex quibus pariter intelligas, quàm procul abſit ab [illegible] riorum ſatua illa aſſertione, quod Hadrianus [illegible] cum S. Gregorio eamdem ſequi ſententiam, [illegible] primam Synodum adorationem ſacrarum imaginum [illegible] demnârit, cùm potiùs ex eius ſcriptis validiſſimè [illegible] rauerit.

Mirandum planè atque dolendum eſt, prædictos huius ſæculi eius prouinciæ viros nominatim [illegible] cenſitos ſub duobus Imperatoribus, Carolo & Ludouico adeò contentiosè, & animo penitùs refractario, pertinaci ſtudio, indefeſſo conatu, inflexibili propoſito [illegible] luntatis aduerſus adorationem ſanctarum imaginum [illegible] tra ſeptimam Synodum obſtrepuiſſe, [illegible] (ecorum dixerim) inſaniſſe, vt nihil [illegible] nicæ Synodi maieſtatem, neque tot pro ea [illegible] Romanorum Pontificum poteſtatem, [illegible] vid. ſti) mendacijs, malè perceptæ Gregorij [illegible] tiæ innitentes, à communi Eccleſiæ Catholicæ [illegible] reſilierint, atque aduerſus eius vſum atque [illegible] ſcripſerint, turbaſque miſcuerint, [illegible] intorſerint, aliaque plura con[illegible] ſua ipſorum [illegible] ſtimatione prorſus indigna, dum in ſuum ipſorum [illegible] rorem Gregorium ipſum penitus [illegible] & [illegible] entientem adducere, & eius erroris auctorem [illegible] profiteri.

At inſuper & ijdem ipſi aſſerunt, fuiſſe Gregorium [illegible]

imaginis ſanctæ Crucis adoratorem: quod ſumma cum laude, magnaque gloria vnus ex nominatis idem qui ſu-prà Ionas Epiſcopus Aurelianenſis aduerſus Claudium Taurinenſem Epiſcopum agens, ſic oſtendit, cùm hæc ait: *Beatus Gregorius, de cuius dictis nemo, niſi immemor ſalutis ſuæ ambigit, in libro ſacramentorum ita meminit: Deus qui vnigeniti tui Domini noſtri Ieſu Chriſti pretioſo ſanguine humanum genus redimere dignatus es: concede propitius, vt qui ad adorandam viuificam Crucem adueniunt, à peccatorum ſuorum nexibus liberentur.* Hæc & alia plura quibus aſſeritur Gregorius ſanctæ Crucis imaginem adoraſſe, & alios vt idem facerent docuiſſe, Ionas affert.

Sed qui benè offert, malè diuidit Ionas, dum videlicèt aſſerens in Gregorio cultum Crucis, neget in eodem cultum ſacrarum imaginum. Cur malè diuidis quæ ipſe benè coniungit? Nonne ipſe ſimul eadem veneratione imaginem ſanctiſſimæ Dei Genitricis & imaginem Crucis ex Iudæorum ſynagoga in Eccleſiam voluerit reportari, vt dictum eſt nuper ex eius epiſtola ad Ianuariū? An non etiam idem ipſe ſimul imaginem Saluatoris Crucis coniunxit imagini, dans ambas Auguſtino, vt iiſdem munitus ingrederetur (quod Beda teſtatur) in Angliam? Cur, inquam, cultu malè diuidis, quas ipſe vnà eademq́; religione ſanctè pieque coniunxit imagines Crucis & Saluatoris? At nihil eſt quod in contrarium afferri poſſit: hæc ſatis ad Concilij Nicæni, Gregorij atque Hadriani defenſionem. Deducta iam è cōtrouerſiarum ſpinetis & carduis, in planum & latum campum emergat oratio. At Carolo nulla quies: qui poſt Concilij Francofordienſis tumultus, ad bellicos reuocatus labores, cum expeditione aduerſus Saxones rebellantes profectus, eos Dei beneficio in deditionem accipit. hæc Annales ſæpè citati Francorum.

LVIII. Quod pertinet ad res Orientalis Eccleſiæ, hoc anno Theodorus ille cognomento Studita, lumen Orientalis Eccleſiæ in tanta huius ſæculi obſcuritate refulgens, vbi annos tredecim vixiſſet ſub regulari obſeruantia, in monaſterio ſancti Platonis: creatus eſt eiuſdem Præfectus, natus annos trigintaquinque coactus planè, ſeu potiùs deceptus à magno illo ſancto Platone præfecto eiuſdem monaſterij: Cum enim retinentem omnino, prorſúſque reluctantem expertus eſſet, ad dolos ſe conuertit, non immemor Pauli Apoſtoli dicentis: [a] Cum aſtutus eſſem cepi vos dolo. Michael enim monachus eiuſdem temporis ſcriptor, quæ inſpexerat hiſtoriâ proſequutus, hæc de his habet: — a 2. Cor. 12.

Poſtquàm animaduertit Plato ſe nullis verbis, precibúsve illi perſuadere, rem comminiſcitur prudentiâ ſuâ vrbanitate dignam. Morbo enim repentè correptus, extrema ſibi inſtare ſimulans, monachos omnes ad ſe vocat, & vt his dominum virum, quibus cum periculoſam eſſe ægritudinem indicaſſet, atque adeò letalem, & ſe ipſe ad exceſſum comparabat, & illos quemadmodum, ſe mortuo, victuri eſſent, edocebat: ac profectò etiam obteſtabatur, quiſnam poſt ipſum præpoſitus futurus eſſet, & quemnam ipſi communi ſuffragio electuri eſſent. Quem enim illi, aiebat, dignum iudicaſſent, eumdem ſibi pariter probaturum eſſe. Norat enim vir ſapientiſſimus, in quem eorum ſuffragia propenderent. At verò vna voce conſentientes reſponderunt, Theodorum omnium ad præfecturam & ad regendas animas aptiſſimum eſſe tamquam vita & doctrina excellentem.

LIX. *Id autem ſuam vertens Plato, vt maximè opportunum, nihil ampliùs adijciens, administrationem ſuam illi nec opinanti ſtatim imponit, annuentibus diſcipulis vniuerſis, & magiſtri conſilium collaudantibus. Quibus ille cùm refragari omnibus non poſſet, nec adeò conſpirantibus ſuffragijs obniti, impoſitum onus non ſine animi dolore vix tandem ſubijt, annum agens vitæ quintum & trigeſimum, inſtituti verò monaſtici decimumtertium.* quæ in præſentem Domini annum incidiſſe, ex eo conſtat, quòd ex eodem auctore aſſeritur natus anno decimonono Copronymi Imperatoris qui eſt annus Domini ſeptingenteſimus quinquageſimus nonus. Etenim qui Indictione quinta menſe Nouembri ſub Michaele Balbo defunctus aſſeritur anno ſuæ ætatis ſexageſimoſeptimo, qui eſt annus Chriſti octingenteſimus vigeſimuſextus, vbi ipſe natum eſſe oportuit anno Domini ſeptingenteſimo quinquageſimo nono; Abbas verò creatus hoc anno ætatis ſuæ trigeſimo-quinto. Quæ autem poſt hæc ab eodē ſunt facta, atque pariter ſcripta, ſuis locis dicturi ſumus.

IESV CHRISTI
Annus 795.

HADRIANI PAP.	CONST. SOLIVS IMP.
Annus 24.	Annus 6.

I. HADRIANI PAPÆ OBITVS.

ANNVS Redemptoris ſeptingenteſimus nonageſimusquintus qui ordine ſequitur, Indictione tertia conſignatur, quo ſummus Pontifex Hadrianus cùm ſediſſet annos viginti tres, menſes decem, dies ſeptendecim ſeptimo Kalendas Ianuarij ex hac vita migrauit. Huius ſedes omnium feliciſſima exiſtimanda eſſet, ſi potius rerum temporalium proſperitate, more principatuum terrenorum, & non magis gloria Crucis eſſet ipſius expendenda proſperitas: ſiquidem diuturnior, & ſub Principibus Chriſtianiſſimus eidem obſequentibus, defendentibus, locupletantibus, & in omnibus eam venerantibus floruit, aucta noua ſobole conuerſorum ad fidem infidelium populorum, vendicata à Longobardorum perfidia, & protecta à ſuperba Græcorum & illis cohærentium inſolentia. Sed & in his omnibus magnoperè virtus Euangelicæ Crucis enituit nimirum, quod cùm ipſa duro Græcorum iugo iugiter teneretur oppreſſa, & lugeret ex iterata ſæpe obſidione Longobardorum: mox velut ex obſcuris denſiſque nubibus ſol emergens effulſerit, illo iubente, qui imperans mari & [b] vento, reddidit mare trāquillum, atque [c] Petri pedibus præbuit perculcandum fluidum elementum. — FELICITAS HADRIANI PONTIFICIS. — b Luc. 8. — c Mat. 14.

Fuiſſent tanta iſta copioſiori atque luculentiori ſtylo narranda, & non ferreo, eodemque obducto rubigine detruncata, nimiaque breuitate decurtata potius quàm declarata poſteritati tradenda. Sed acceſſit ad damnum, quod cùm quadraginta quatuor eiuſdem Pontificis Hadriani Bibliotheca Vaticana poſſideret epiſtolas, ex quibus locupletanda fuiſſet hiſtoria, illis deperditis, earumdem fuerint tantummodò argumenta relicta, ſummatim elicita, quorum hauſtu maiorem ſibi ſitim Lector accendat, ad fontem anhelans, non ſine ſpe, vt aliquando (ſi quis eſt earumdem bonæ fidei poſſeſſor) eaſdem in lucem prodat, quæ ſuis ſingulæ locis reddantur. Tu verò interim illarum hic tibi deſcripta ſummaria legito, quibus quæ ſuperiùs ſunt dicta confirmes, aliaque ignorata perdiſcas: quæ ſic ſe habent, vt deſcripta extant in codice.

II. *1. Prima de Arechiſo Duce Beneuentano, quòd poſtquàm Carolus Rex Capuam venerit fuiſſet, ad Imp. Conſtantinopolit. Legatos direxerat, petens auxilium & honorem Patriciatus, promittens tam in veſtitu quàm in tonſura eum Græca ſimilitudine. Hæc Gregorius presbyter Capuanus Hadriano Papæ narrauit. Hadrianus Capuanos ſibi & B. Petro iurare fecit. Carolum in auxilium pro exaltatione Sanctæ Eccleſiæ vocat.*

2. Pro exaltatione Sanctæ Dei Eccleſiæ gratias Regi agit. Ermenberto Epiſcopo, vt Carolus petierat, vſum pallij concedit.

3. Gratias agit pro Roſellis, Populonio & Beneuento, quas vrbes Carolus ipſe dederat. Queritur de inobedientia horum item de inſidijs & malitia Græcorum. Exercitum, cùm neceſſe fuerit, vt Carolus paratum habeat, atq; tranſmittat ſicut promiſerat petit.

4. Multa de ſuo erga ipſum amore indicat. Item quod pro eo in confeſſione B. Petri toto viribus preces fundat. Gratulatur Carolo, quòd per eius laborioſa certamina, ſancto Petro ſuffragante, hoſtium Eccleſiæ conatus ad nihilum redacti ſint. Hortatur vt vſq; in finem perſeueret. Quòd promiſerit ſe nihil pro Eccleſiæ dominatione, ſed pro eius exaltatione omnia facturum gratias agit. Si quis mendacia de ſe ſparſerit eum vt Romam mittat, rogat; vt ſecundum ſua peruerſa merita puniatur. Poſteà multa ſcribit de paraciis Epiſcoporum.